

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 13 (1100) ГОД XXII БЕЛАСТОК 27 САКАВІКА 1977 г. ЦАНА 60 гр.

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ — 77

Хор з Бельскага белліцэя на цэнтральным аглядзе заняў другое месца ў катэгорыі сучаснай песні.

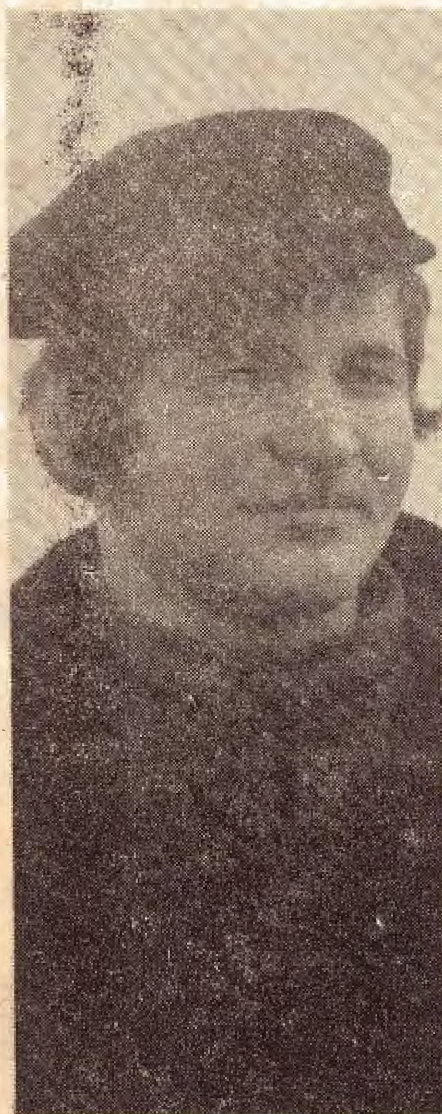
Фота К. Свідэрскага.

МІНІ-ІНТЭРВ'Ю СА ЗДЫМКАМ

БАЧЫЦЬ ДОБРУЮ ПЕРСПЕКТЫВУ

З **Юрыем Канаховічам** з вёскі Снічаны, што ў Сідэрскай гміне на Дуброўшчыне мне давялося гаварыць у дарозе. Слова за словам, і я даведаўся, што ён сёння прадаў у Саколцы адзінага ў сваёй

гаспадарцы каня і зусім гэтага не шкадуе, бо адзін конь з'ядае за паўтары каровы, а карысці з яго ніякай, калі ў гаражы стаіць уласны трактар з цэлым камплектам машын.

— Вы вельмі малады чалавек, як даеце рады з гаспадаркай?

— Праўда, да старых не належу, — з ветлівай усмешкай адказаў ён. — Усяго чатыры гады таму назад закончыў я сельскагаспадарчы тэхнікум у Ружаным Стоку. Але нікуды не падаваўся: дыплом у жменю ды адразу на сваю гаспадарку, бо, па-першае, люблю працаваць на зямлі, па-другое, бацька ў мяне пажылы, яму ўжо 65 год ды ў сям'і яшчэ матуля і дзве старэнькія цёткі. Вельмі патрэбна была маладая мужчынская сіла. Гаспадарка ў нас не малая: разам 19 га, у тым 10 га ворыва, звыш 6 га лугоў і пашы, 2 з лішнім га лесу. Ёсць каля чаго патупаць...

— Ну і як вам тупаецца?

— Нізгорш. Ажаніўся я з дзяўчынай, што закончыла Сакольскую будаўнічую школу. Пабудавалі мы двухпавярховы ладны мураваны дом, абзавяліся тэлевізарам і іншымі хатнімі абсталяваннямі ды мэбляй. Набылі трактар і машыны да яго. Сямейка наша павялічылася — маем двое дзяцей.

— А што на полі ды ў хляве?

— Калісьці бацька трымаў дзве кароўкі, а ў нас 8 дойных кароў, 2 ялошкі і 5 цялят. У мінулым годзе мы даставілі каля 1100 кг ялавічыны і 19 тысяч літраў малака. На полі таксама няблага: напрыклад у мінулым годзе я пасеяў ячменю 2,2 га, сыпнуў ён мне па 28 цэнтнераў з га, з гэтага 33 цэнтнеры я прадаў дзяржаве, а рэшта пайшла на корм жывёле ва ўласнай гаспадарцы. Кантрактую таксама тытунь, у мінулым годзе паўгектаровая плантацыя дала 50 тысяч злотых даходу...

— А што плануеце на будучыню?

— Выспецыялізавацца ў гадоўлі малочнага і ўбойнага быдла, каб давесці свой статак да 20 дойных кароў. Праўда, нялёгкая гэта справа, бо лугі і паша ў нас яшчэ не меліяраваны. Зямлі таксама няма адкуль дастаць, спрабаваў было я ўзяць некалькі гектараў, але не выйшла. Ды я не падаю на духу: цяпер перад сельскай гаспадаркай вялікія перспектывы...

М. Гайдук

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

БАРЫСАЎКА

Барысаўка, што знаходзіцца ў 12 кіламетрах на поўнач ад Гайнаўкі, уціснута ў куточак паміж масівамі дзвюх пушчаў: з поўначы — Лядскай, а з усходу і поўдня — Белавежскай. Легенда кажа, што калісьці тут пралягала граніца паміж дзвюма нейкімі дзяржавамі. Вёску ж заснавалі ўцекачы, якія хаваліся тут або ад пабору ў салдаты, або ад пакарання ў „казні“ за розныя благія ўчынкі. Многае з гэтага пацвярджаецца гістарычнымі фактамі. У адміністрацыйным дзяленні Вялікага княства Літоўскага ў 1566 г. была ўстаноўлена граніца, якая на гэтым адрэзку раздзяляла ваяводствы Падляшскае ад Брэсцкага па лініі сённяшняй мяжы паміж Лядскай і Белавежскай пушчамі. Як вядома, у выніку Люблінскай уніі з 1569 г. ваяводства Падляшскае было ўключана ў склад Каралеўства Польскага. Такім чынам колішняя мяжа паміж ваяводствамі ператварылася ў дзяржаўную граніцу. Яна пакінула значны след у этнаграфіі: жыхары былога Брэсцкага ваяводства завуць насельніцтва былога Падляшскага ваяводства „королёўцамі“ або „пудляшукамі“, а тыя ж іх называюць „ліцвінамі“, заўважаюцца таксама розніцы ў прадметах матэрыяльнай культуры, вуснай народнай творчасці і мясцовых гаворак.

Не пазбаўлена верагоднасці і здарэнне, пра якое расказаў мне 76-гадовы барысаўчанін Андрэй Хіліманюк. Было гэта якраз у часе паўстання 1863 г. У суседнім маёнтку Прыбудкі служыў бедны парабак Валяр'ян Ціханюк, родам з Барысаўкі. Аднойчы ў палац уладальніцы маёнтка з'явіўся атрад паўстанцаў. Яна іх накарміла і дазволіла адпачыць. Калі ж настала ноч, папрасіла Ціханюка, каб правёў паўстанцаў у Ласінку. Ён гэта зрабіў, але, вяртаючыся, наткнуўся на казакаў, што гналіся следам за паўстанцамі. Казакі схапілі яго і пачалі выпытваць, ці не бачыў паўстанцаў. Хоць і нагайкі былі ў ходу, і пагражала віселіца — усё ж Ціханюк нічога не сказаў, і паўстанцы шчасліва некуды скрыліся.

Калісьці не толькі ў Барысаўцы, але па ўсяму Падляшшу на людзей вялікае ўздзеянне мелі розныя варажэі, знахары. Непадалёк ад вёскі Храбустоўка, у хвайняку каля Лядскай пушчы ў зямлянцы сядзеў знахар, да якога з усяго

(Працяг на стар. 4)

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве“

ГУТАРКА ДЗЯДЗЬКІ МАКСІМА

ЯК АСТАЦЦА ДУРНЕМ?

Калі мы з Сямёнам васемнаццатую, здаецца, у гэты дзень партыю дурня разыгрывалі і шчасце хілілася ўжо на мой бок, тады якраз увайшоў пісьманосец. Пашныраў у сваёй аб'ёмістай торбе і заявіў:

— Вось вам, дзядзька Максіме, пісьмо!

— Аддай яго маёй старой, — сказаў я, не адрываючы вачэй ад карт.

— Паквітаваць трэба, гэта ад пакаморніка...

Схапіў я гэты ліст, сэрца ламоча, а літары па паперы скачуць і замест афіцыйнага тэксту бачу ўсю гэтую гісторыю ад самага пачатку, як жывую, крок за крокам, а найвыразней бачу, трасца яму ў бок, гэтага Вадзіма Боцяна. Стаіць перад маімі вачыма з тоўстым пасінелым носам ад гарэлкі і рагоча: *„Пацалуй ты мяне... ведаеш, куды...“*

Чатыры гады таму назад купіў я трактар. Старэнькі ўжо быў, разбіты, амаль як я сам. Аднак дзякуючы спрыяльным людзям, ды асабліва знаёмым трактарыстам з суседняга СКР-у, якія нейкім цудам здабывалі запасныя часткі, мой жалезны конь спраўляўся цалкам нядрэнна. Рашыў я пабудаваць яму хлеўчык, значыць, гараж. Каб было бяспечна, так і хлеўчык абавязкова трэба будаваць з цэглы. Цэглу ўдалося мне купіць, патрэбны быў толькі майстар. Яго не было ані ў нашай, ані ў суседніх вёсках. Бо ў нашых вёсках няма самых асноўных рэчаў: няма каму адрамантаваць звычайны бяспечнік, калі перапаліцца, няма каму змураваць такі-сякі хлеўчык, або комін, не гаворачы ўжо пра печку для хлеба і пра тэлевізар або пральку ці лядоўку. Усё гэта прыходзіцца валачы дзесяткі кіламетраў, найлепш адразу ў Беласток.

Так было і з маім гаражом. Аднойчы на кірмашы знаёмы селянін падказаў мне, што бачыў, як нейкі майстар у суседняй вёсцы мураваў хлеў. Папёр я туды, і гэтым майстрам аказаўся Вадзім Боцян.

— Чаму ж не, скончу тут, то і да вас прыеду, — сказаў ён. Прыехаў у нядзелю. Пасядзелі мы, пагаварылі, паўлітроўку выпілі, каб справу замачыць.

— Цэмент у вас ёсць? — запытаў майстар.

— З гэтым цяжкавата, — уздыхнуў я.

— Ну, нічога, раздабудзем, — заявіў рашуча ён. — Пакуль што з вас тысяча злотых задатку і тысяча злотых на цэмент, а праз тыдзень у панядзелак бярэмся за справу.

З радасці я яшчэ адну бутэльку паставіў на стол. Расставаліся мы з майстрам Боцянам, як самыя лепшыя сябры.

— Вы б нам адрас свойаставілі, — звярнулася да яго мая жонка.

—Супакойцеся, — сказаў майстар. —

(Працяг на стар. 4)

НА БЕЛАРУСКІХ СЦЭНАХ

Іспанскі танец з балету П. Чайкоўскага „Лебядзінае возера“ на сцэне Дзяржаўнага ордэна Леніна акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балету ў Мінску.

Фота Э. Трыгубовіча.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З БЕЛАРУСІ

Адзіныя ідэі, адзіныя мэты

Паважаная рэдакцыя газеты „Ніва“, звяртаецца да вас грамадзянін Савецкага Саюза, які меў гонар пабываць у вашай краіне. Неяк выпадкова я ўбачыў у газетным кіёску газету на беларускай мове і спачатку нават здзівіўся. Шчыра прызнаюся, такога не чакаў. Вельмі прыемнай была сустрэча з ёй. Гэта была газета ад 20 лютага. З вялікім задавальненнем і хваляваннем я яе прачытаў і змест артыкулаў мне спадабаўся.

У вашу краіну я прыехаў другі раз. Першы раз быў у 1967 г. 10 год — адрэзак часу невялікі, але шмат чаго можа даць для параўнання. І мне шмат што падабалася ў вашай краіне і шмат чаго новага я ўбачыў у гэты прыезд. Таму з задавальненнем я аб гэтым пішу. Я пабываў у прамысловых гарадах: Катовіцы, Забжа, Глівіцы, Бытом і іншых гарадах. І ўсюды бачыў яўныя прыкметы тэхнічнага прагрэсу, працоўнага натхнення людзей. Цяпер на дарогах краіны заўважыў у шмат разоў больш рознай тэхнікі: грузавых і легкавых машын, трактараў і інш. І самае галоўнае, што асабліва кідаецца ў вочы на першы погляд: пераважная частка гэтай тэхнікі — айчыннай польскай вытворчасці, зроблена яна рукамі польскіх рабочых, інжынераў і тэхнікаў, а па сваіх якасцях не ўступае замежным машынам. Вельмі шмат пабудавана новых жыллёвых кварталаў. Радуюць вока шматпавярховыя прыгожыя будынкі, шырокія вуліцы. Адразу відаць, што будавалі па-гаспадарску, на карысць працоўным людзям, якія ў іх жывуць. Шмат і новых будынкаў, якія ўзводзяцца на месцы старых. Некаторых месц я нават і не пазнаў, так змянілі іх твар гмахі шматпавярховых дамоў. З пачуццём вялікага задавальнення агледзеў новабудоўлю „Гута Катовіцы“. Гэта сапраўдная ўсенародная польская новабудоўля, якая яшчэ больш узмоцніць эканоміку Польшчы, падыме яе міжнародны аўтарытэт. „Гута Катовіцы“ — душа ўсіх палякаў“ — вось праўдзівыя словы, якія я прачытаў на плакаце. І палякі вельмі ганарацца гэтай будоўляй. Гэта сугучна з нашымі савецкімі новабудоўлямі: Бамам, Камазам і іншымі.

Вельмі спадабаўся пабудаваны ў апошнія гады цэнтральны вакзал у Варшаве. Вось дзе ўвасобіліся талент і смеласць архітэктурных ідэй праектыроўшчыкаў і будаўнікоў. Вось дзе веліч і моц, вось дзе апошнія дасягненні навукі і тэхнікі Польскай Народнай Рэспублікі! Міжволі захапляешся гэтым цудоўным тварэннем, пабудаваным працоўнымі рукамі польскага народу. Але самае галоўнае — гэта людзі, з якімі мне давялося сустрэцца, з якімі я гутарыў на розныя тэмы. Адразу адчуваеш, што трапіў да надзейных сяброў, якія табе жадаюць дабра і якія цябе разумеюць. Мяне ўсюды сустракалі ветліва, з добрай усмешкай. І хоць я не зусім добра разумеў польскую мову, а яшчэ менш мог гутарыць па-польску, мяне ўсюды добра разумелі. Прыемнае ўражанне засталося ў мяне ад таго, што палякі цікавяцца жыццём нашай краіны, знаходзяць шмат агульнага ў нашым грамадскім жыцці, у нашых поглядах.

„Польшча і Савецкі Саюз — адзіныя ідэі, адзіныя мэты“ — вось лозунг, які адлюстроўвае адносіны нашых краін, адносіны нашых людзей.

Віктар Грахольскі
БССР

ШЛЯХАМ ГАДОЎ

Магіла на багне

У вёсцы Доўнева Надзя Дудзік знайшла ў лесе самотную магілу. Глыбока ў лесе. На багне.

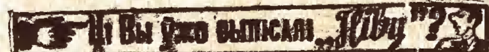
Людзі з ваколіцы сказалі Надзі, што тут пахаваны малады чалавек — Юзэф Апановіч. Забілі яго немцы. А ішоў і прасіў ён у людзей хлеба. Можа з лагера ўцёк?..

Надзя Дудзік з Гарадка — жанчына вельмі чулая. Вядомая ў Гарадку як адна з заснавальніц гарадоцкага хору, яго шматгадовы член. Уважлівы чытач „Нівы“. І вось у зімовы дзень ужо новага года яна ў нас у рэдакцыі. З сабой прынесла маленькую выразку з „Нівы“ — з рубрыкі „Наша пошта“ (№ 24 ад 13 чэрвеня 1976 года), дзе рэдакцыя адказвае ў пэўнай справе Васілю Апановічу з вёскі Сухінічы, Шудзялаўскай гміны.

Можа пахаваны на багне ў доўнеўскім лесе чалавек — гэта сям'я сухініцкіх Апановічаў?

Напішыце, прасіла Надзя нас. І далей, у тоне чулай рэфлексіі. Быў час, калі людзі разлучаліся дзіўнымі шляхамі. Прайшло шмат год пасля вайны, а яе незагоеныя сляды сустракаем у нашых сэрцах і на нашай зямлі.

Людзі, столькі перажыўшыя ў апошнюю вайну, як нашы людзі, вельмі цікавяцца вось такімі выпадкамі. Таму пішам пра магілу Юзэфа Апановіча на балоце ў Доўневе. Хто ён? Адкуль і куды ішоў? Як загінуў? Хто больш ведае пра самотную магілу на багне ў доўнеўскім лесе? (вл)

Sobota — 26.III. 6.00 Tech. Rol. Upr. rośl. 6.30 Hod. zwierz. 13.45 J. pol. 14.30 Hod. zwierz. 15.00 Pr. dnia. 15.05 Dla dzieci. 15.35 Radzimy rolnikom. 15.45 Dziennik. 15.55 Obiektyw. 16.15 Sobota mł. 17.00 Niezastąpiony mistrz — film fab. bułg. 18.05 Sport. I liga piłk. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Akcja Saturn — film ser. 22.00 Partita — pr. rozr. 22.50 Dziennik. 23.05 Zaułek aniołów — film fab. ang.

Niedziela — 27.III. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Hod. zwierz. 7.00 Nasze spotkania. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Wielcy odkrywcy — film ser. ang. 11.35 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.25 Tylko w niedzielę.

Poniedziałek — 28.III. 12.45 RTV szk. śred. Wskaz. met. 13.25 Hist. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Zwierzyniec. 17.55 Radar. 18.10 Znaki szczególne — film ser. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Tel. na świecie: W. Szekspir „Wszystko dobre co się dobrze kończy”. 22.35 Camerata. 23.10 Dziennik.

Wtorek — 29.III. RTV szk. śred. Wskaz. met. 6.30 Hist. 10.00 Dla kl. I—II: czerw., żółte, ziel. 11.25 Film fab. 12.55 Dla szkół śred. Rodzina współcz. 13.45 Tech. Rol. Mat. 14.30 Mech. rol. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Studio Mł. 17.40 Kółko i krzyżyk. 17.55 Pr. oświatowy. 18.25 Komicy niemego ekranu. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Dziewczęta z placu Hiszpańskiego — film fab. wł. 22.10 Świat i Polska. 22.45 Dziennik.

Środa — 30.III. 6.00 Tech. Rol. Mat. 6.30 Mech. rol. 9.00 Dla klasy VI. Fiz. 10.00 Dla klasy VII. Fiz. 11.00 Film fab. 12.45 RTV szk. śred. Mat. 13.25 Fiz. 14.00 W drodze do nowego. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Los. Małego Lot. 17.45 Bo Polak tym między narodami słynie. 18.05 Teletur. sportowy. 18.35 Skarby siódmego kontynentu — film ser. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Do utraty tchu — film fab. fr. 22.05 X Y Z cz. II. 22.35 Dziennik.

Czwartek — 31.III. 6.00 RTV szk. śred. Mat. 6.30 Fiz. 10.00 Dla klasy VI. Hist. 11.30 Film fab. 12.55 Dla klasy IV lic. J. pol. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Upr. rośl. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Ekran z Bratkiem. 18.00 Reportaż wojskowy. 18.20 Przygoda z nauką. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Sensacji: E. Queen „Przeklęty dom”. 21.55 Pegaz. 22.40 Dziennik.

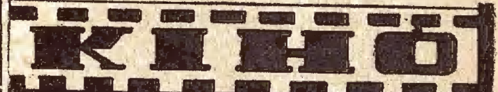
Piątek — 1.IV. 6.00 Tech. Rol. Fiz. 6.30 Tech. Rol. Upr. roś. 10.00 Dla dzieci. 11.05 Dla klasy VII. Wych. ob. 12.00 Dla klasy VII. Geogr. 12.45 Tech. Rol. Mech. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Pora na Telesfora. 17.30 Lekt. Pegaza. 17.50 Powszednie dni — film ser. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Magazyn primaaprilisowy. ok. 22.20 Dziennik.

Piątek 25.III — 7.30 Film fab. 8.40 Koncert. 13.30 Film fab. 17.10 Koncert. 18.00 Nasza biografia. 21.00 Siatkówka, CSKA-MWTU.

Sobota 26.III. — 10.45 Konkurs wynalazców. 12.40 Film fab. 14.00 Zdrowie. 15.00 W świecie zwierz. 16.15 Filmy anim. 19.30 Pr. rozr. 20.45 Międzynar. zaw. pływ.

Niedziela 27.III. — 11.30 Film fab. 14.35 Koncert. 15.00 Klub film. 16.15 Filmy anim. 16.55 Spektakl. 20.40 Międzynar. zaw. pływ.

Białowieża Na przykład Józef — NRD 29—30.III. W upalną noc — USA 31.III.—1.IV. Mój brat ma fajnego brata — czes. 2—3.IV.

Bielsk Podl. Trędowata — pol. 28—31.III.

Czeremcha Hazardziści — 29—30.III.

Czyże Przeciw Kingowi — jug. Na przykład Józef — NRD 30.III.—3.IV.

Dubicze Cerkiewne Trzecia córka — radz. 30.III.—3.IV.

Hajnówka Ślady — wł. 28—29.III. Mgła — pol. 30—31.III.

Kleszczele Człowiek, który przestał palić — szwedz. 29—30.III. Zindy — chłopiec z bagien — meks. 31.III—1.IV. Zaborcza miłość — buł. 2—3.IV.

Michałowo Wążżż... — USA 29—30.III. Sutjezka — jug. 31.III—1.IV. To jeszcze nie miłość — NRD 2—3.IV.

Mielnik Nie ujdzie ci to płazem — fr. 30.III. Syn — fr. 2—3.IV.

Milejczyce Sprawa do załatwienia — pol. 29.III— 1.IV.

Narew Bez wyjścia — szwedz. Straszna teściowa — radz. 30.III—3.IV.

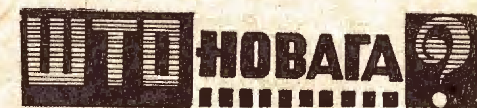
Narewka Czy pasujemy do siebie kochanie — czes. Pojedynek na szosie — USA 30.III—3.IV.

Nurzec Rodeo — USA 29—30. Krótkie wakacje — wł. 31.III—1.IV.

Orla Dziewczyna i auto — węg. Con amore — pol. 30.III.—3.IV.

Rajsk Kangur — węg. Żona Jana — fr. 30.III—3.IV.

B.Z.Graf. Zam. 754 B-4

Пастаўшчыкі смерці

Ізраіль заахвочвае гонку ўзбраенняў у Цэнтральнай Амерыцы. Экспарт ізраільскай зброі ў краіны перашыйка ў апошні час значна расшырыўся.

У Ізраіля, які пастаянна перааснашчае сваю армію больш сучаснымі відамі зброі, назбіраліся значныя запасы ўстарэлага ўзбраення. Акрамя таго, створаная пры садзейнічанні краін Захаду ізраільская ваенная прамысловасць працуе на поўную магутнасць і яе гаспадарам патрэбны рынкі збыту. Таму ізраільскія камерсанты, карыстаючыся спрыяльнай „кан'юнктурай“ у Цэнтральнай Амерыцы, а таксама сваімі сувязямі з банкірамі гэтых краін, у асяроддзі якіх вельмі адчуваецца ўплыў сіяністкіх арганізацый, дабіваюцца фінансавання буйных ваенных заказаў.

У 1974 годзе ізраільскія „гандляры смерцю“ паставілі, напрыклад, у Сальвадор дваццаць знішчальнікаў, дваццаць бамбардзіроўшчыкаў і транспартных самалётаў „Арава“, дзвесце гармат, дзвесце цяжкіх гармат і мінамётаў. У наступным годзе яны прадалі гэтай дзяржаве некалькі звышгукавых самалётаў і іншага ўзбраення на 50 мільёнаў долараў.

Пастаяннае нарошчванне сальвадорскіх узброеных сіл прывяло да таго, што суседні Гандурас, не жадаючы апынуцца ў менш выгадным ваенным становішчы, таксама вырашыў умацаваць сваю армію. І адразу ж да ўрада краіны з прапановай аб пастаўках зброі звярнуліся ўсё тыя ж ізраільскія „гандляры смерцю“. Яны прадалі Гандурасу партыю знішчальнікаў „Міраж“, праўда, старога ўзору, і некалькі самалётаў тыпу „Арава“. У выніку здзелкі толькі ў 1975 годзе яны паклалі сабе ў кішэню 60 мільёнаў долараў.

У сваю чаргу і такія ваенныя дыктатуры, як Самосы ў Нікарагуа і Лаўгеруда ў Гватэмале, не пажадалі застацца ў баку ад „палявання за зброяй“, якое ахапіла перашыек. Яны купляюць у Ізраілі вялікія партыі зброі для сваіх армій. Ізраіль пастаўляе ім і паліцэйскі рыштунак: шлемы і шчыты, гранаты са слёзатачывым і рвотным газам, браніраваныя аўтамабілі, абсталяваныя магутнымі брандспойтамі для разгону дэманстрацый.

Успышка мілітарысцкага псіхозу ахапіла перашыек пасля праведзеных у лістападзе мінулага года ваенных манеўраў Цэнтральна-амерыканскага савета абароны. На манеўрах, якія праходзілі ў горных раёнах Нікарагуа, прысутнічалі ізраільскія „ваенныя эксперты“. Яны прывезлі з сабой узоры і рэкламныя праспекты лёгкага і цяжкага ўзбраення. Вынік не прымусіў доўга чакаць: адразу ж пасля манеўраў у Ізраіль пасыпаліся новыя заказы на зброю — аўтаматы „Узі“, гранатамёты, гарматы. Сальвадор выступіў з ініцыятывай купіць партыю ізраільскіх знішчальнікаў „Кфір“. Гандурас таксама пачаў перагаворы аб набыцці партыі самалётаў. За спіной ізраільскіх гандляроў зброяй, безумоўна, прысутнічае змрочны цень Пентагона. Па-першае, таму што цэнтральнаамерыканскія арміі практычна кантралююцца ваенным ведамствам ЗША, і без блаславення з Патамака іх штабісты не адважыліся б на перааснашчэнне сваіх войск. Па-другое, таму што многія вузлы для экспартуемай ваеннай тэхнікі, у прыватнасці авіяматоры, вырабляюцца ў Злучаных Штатах.

І. Б.

БЕЛАВЕЖСКІЯ ЧАСОПІСЫ

Славіцца Белавежа пушчай, зубрамі і... часопісамі. Бо ў Белавежы знаходзяцца рэдакцыі „Акта тэр'ялогіка" і „Фітацэнозіс" — двух навуковых часопісаў, якія маюць высокі ранг у свеце польскай навукі.

„Акта тэр'ялогіка" выдае ўжо ад 1958 г. Інстытут даследавання млекакормячых ПАН, заснаваны ў Белавежы ў 1954 г. праф. А. Дэнелем. Змяшчаюцца тут матэрыялы, якія датычаць дзіка жывучых млекакормячых. Пішуць іх не толькі працаўнікі белавежскай установы. Многа матэрыялаў дасылаюць вучоныя з цэлай Польшчы, а таксама з заграніцы: з ЗША, Вялікабрытаніі, Канады, СССР, Фінляндыі, ГДР, Балгарыі, Швецыі, Венгрыі, Галандыі, Аўстрыі, Японіі. У кожным штогодніку (складзеным з 4 сшыткаў) друкуецца каля 40 прац, напісаных у сярэднім 50 аўтарамі, хоць, напрыклад, у апошнім, XXI, можна далічыцца і 68 прозвішчаў. Абавязвае прынцып, што змяшчаюцца тэксты, напісаныя толькі на „кангрэсавых мовах". У выпадку „Акта тэр'ялогіка" будзе гэта найчасцей англійская, рэдка нямецкая ці руская. Кожная надрукаваная праца мае рэзюме на польскай мове (за выключэннем невялікіх заметак у частцы „Фрагмента тэр'ялогіка"). Часопіс шляхам абмену высылаецца ў 46 дзяржаў. Рэдактарам „Акта тэр'ялогіка" з'яўляецца праф. др Здзіслаў Пуцэк.

„Фітацэнозіс" выдае ад 1972 г. (на месца „Матэрыялаў Інстытута фітасацыялогіі ўжыванай УВ Варшава-Белавежа", якія выходзілі ў гадах 1960-72) Белавежская геабатанічная станцыя УВ супольна з Інстытутам фітасацыялогіі і экалогіі раслін УВ з Варшавы. Змяшчаюцца ў ім матэрыялы аб раслінных калекцыях, напісаныя пераважна працаўнікамі спамянутых інстытутаў, а таксама артыкулы іншых даследчыкаў, спецыяльна заказаныя рэдакцыяй, і тэксты рэфератаў, сімпозіумаў ці навуковых канферэнцый. Публікуюцца таксама фітасацыялагічныя карты. Тэксты пішуцца на польскай мове, часамі на англійскай. Далучаныя рэзюме — толькі на англійскай. „Фітацэнозіс" з'яўляецца квартальным часопісам. Штогоднік ахоплівае звычайна каля 10 прац, напісаных падобным лікам аўтараў. Рэдактарам часопіса з'яўляецца дац. др Януш Багдан Фалінскі.

П. Байко

ВЯДРО

— Паедзь у Саколку, купі вядро, — кажа жонка, — бо ўжо старое пацякло.

Ну, што ж, ці мне ўпершыню купляць? Паехаў. Зайшоў у краму з хатнімі прыладамі, бачу, вёдзер хоць гаць гаці, усе новенькія, блішчаць. Схапіў я адно, заглянуў, ці ў дне няма дзіркі. Бо аднойчы было так. Купіў вядро, а ў гэты час прывезлі ў краму бочку селядцоў. Думаю сабе, хоць раз наемся. Стаў у чаргу. Як дайшло да куплі, кажу крамару: мне 3 кг у вядро, бо трэба ісці 3 км, то папера разлезецца. Крамар адважыў, улажыў у вядро, а людзі кажуць: глядзі, глядзі, цякуць селядцы.

Аказалася, што купіў дзіравае вядро. І каб не селядцы, занёс бы жонцы дзіравае вядро. А з ёю не жартачкі.

З таго часу, як купляю вядро, то гляджу, ці не дзіравае. Так было і гэтым разам. Прывёз вядро, паставіў каля жонкі, а тая вылупіла вочы, аж я пахіснуўся.

— Выбраў з бракаў?! — заверашчала. — Хухні, дыхні!

А я ў душы сабе думаю, дзякуй богу, што ў бар не зайшоў, ды ціха пытаю:

— Што, мо дзіравае купіў?

— Глянь, — кажа, — табе вочы засляпіла, купіў вядро без абруча ў дне. Што такім вядром рабіць? Ані свінням выліць, ані вады ў каструлю наліць. Заўтра ж выменіш, — кажа.

— Ну, што ж зробіш, баба кажа, трэба слухаць. Завёз я вядро выменіць і гляджу, усе як адно без абруча. Вось я і выменіў. Патраціўся толькі на білеты. Прывёз тое самае вядро, што і купіў. Кажу жонцы, што ўсе без абручоў. А яна кажа:

— Няўжо ім мазгі павысыхалі, каб без абручоў вёдры рабіць?

— Маўчы, — кажу, — не крычы, яны робяць ашчаднасць.

А жонка:

— Цяпер як яны табе ашчадзілі, то будзеш насіць ваду ды наліваць у гаршкі. А другое купіш насіць цеста свінням.

Пераканаўся, што кепская гэта ашчаднасць. За кожным разам паціху (каб жонка не чула) кляну таго, хто так запраектаваў рабіць вёдры. Падумайце, даражэнькія, пайшоў па ваду да калодзежа, паставіў вядро на лёд, бо пры калодзежы ён бывае, пачаў напаўняць вядро вадою, а яно па лёдзе паехала ды вада разлілася. А каб уліць у гаршчок, трэба хапіць за ўсё дно, бо інакш не перавернеш вядра. І тут рукавы за кожным разам аблееш. А свінням выліць, то няма чаго і гаварыць.

Перашнырыў я многа крамаў, ды нідзе не натрапіў на вядро з абручом. А без абручоў поўна ў кожнай краме. Хіба іх, апрача мяне, ніхто не купляе. Скажыце, даражэнькія, хто з вас купіў такое вядро? Ці яно вам добрае? Бо мне то бяда. І смехата: над чым яны там сушаць галовы, каб зрабіць штосьці новае? А мо выдумаюць вядро без ручкі, або з вушамі як у гаршка? А няхай думаюць, а я вёдры панясу да каваля, ён на іх насадзіць абручы.

Ніяк

БЕЛАРУСІЯНА

СТАРОНКІ ДРУЖБЫ І БРАТЭРСТВА

Пад такім загалоўкам двухмесячнік Чэхаславацкай акадэміі навук „Слованскы Пшэглед" апублікаваў артыкул мінскага гісторыка Льва Мірачыцкага, прысвечаны беларуска-чэхаславацкім культурным сувязям*). Пачаткі гэтых кантактаў, сцвярджае аўтар, адносяцца да канца XIV стагоддзя, калі Карлаў універсітэт у Празе адкрыў свае аўдыторыі і для студэнтаў з Вялікага княства Літоўскага. Аб іх далейшым пашырэнні сведчыць дзейнасць чэшскага асветніка Іераніма Пражскага ў Беларусі (1412-1413 гг.) і Францішка Скарыны ў Празе.

Значную зацікаўленасць беларускім народам, яго мовай і фальклорам праяўлялі чэшскія вучоныя ў XIX стагоддзі, на што паказваюць даследаванні гісторыка і філолага Шафажыка, фалькларыстаў Чэлякоўскага, Эрбэна, Кубы, Чэрнага і іншых. З зацікаўленнем і сімпатыяй успрыймаўся ў Празе і беларускі адраджэнскі рух, у прыватнасці „Наша доля", „Наша ніва" і творчасць згуртаваных вакол іх пісьменнікаў. Характэрна, што менавіта тут паявіўся першы замежны пераклад маладой беларускай літаратуры („Наш палетак" Цёткі).

Пасля ўтварэння БССР беларуска-чэхаславацкія сувязі значна паглыбіліся. Гэтаму садзейнічалі паездкі Купалы, Гартнага і Чарота ў Чэхаславакію і прафесара З. Нэедлі ў Беларусь. Побач з ростам узаемных зацікаўленняў у галіне літаратуры, заслугоўваюць увагі навуковыя кантакты Інстытута беларускай культуры з пражскім універсітэтам і акадэміяй навук. Істотную ролю ў галіне ўзаемнага азнаямлення адыграла таксама вялікая група заходнебеларускіх студэнтаў — стыпендыстаў чэхаславацкіх вышэйшых навучальных установаў у міжваенны перыяд. З іх асяроддзя выйшаў, між іншым, Ул. Жылка — таленавіты перакладчык чэшскай пралетарскай паэзіі ў БССР.

У пасляваенны перыяд, ва ўмовах сусветнай сацыялістычнай сістэмы, беларуска-чэхаславацкія культурныя сувязі пастаянна развіваюцца. Значна расшырыўся таксама іх дыяпазон. Немалыя поспехі дасягнуты ў галіне супрацоўніцтва літаратараў. Так, напрыклад, за дваццацігоддзе 1955-1975 было выдадзена ў БССР 13 твораў чэхаславацкіх аўтараў агульным тыражом каля 200 тыс. экземпляраў, а ў ЧССР — 20 кніжак беларускіх пісьменнікаў. Растуць творчыя кантакты таксама ў галіне тэатра, кіно, выяўленчага мастацтва і навукі, што ілюструюцца аўтарам багатым, нярэдка мала вядомым фактычным матэрыялам.

Можна спадзявацца, што даследаванне Л. Мірачыцкага будзе цікавым і карысным матэрыялам і для польскіх беларусістаў, у прыватнасці даследчыкаў гісторыі беларускай літаратуры і яе замежных сувязей.

Ю. Туронак

*) Lev Miročicki Stranký družby a bratrstvi „Slovanský Přehled" № 6, 1976, Praha.

Этнаграфічнае акенца

Вёска Козлікі. Фота Я. Цялушэцкага.

Наша галерэя

Разьба па дрэву Л. Баруты з Драгічына.

АД РОДНЫХ НІЎ

УСПАМІН

Ранак. Ціске мароз. Іней дрэва зляпіў.
Цішыня. Птушка нідзе не акажацца.
Дыванам нібы белым снег зямлю акрыў,
Што зялінка нідзе не пакажацца.
Месяц ясны з гары, бы вялікі фанар,
Свеціць ясна на царства заснуўшае,
Сярод зораў плыве ў небе чыстым без хмар,
Бы карабель па моры чуць рушае.
На намерзшу зямлю яго падае свет,
У снягу сотняй агнёў адбіваецца.
Ад будынку, ад дрэў ценяў сцелецца след,
Нібы злодзей ля сценаў туляецца.
Ўстае вёска ад сну. У замерзшым акне
Бліснуў свет, нібы вока ваўчынае.
І застукалі гучна цапы ў гумне,
Апусцела ад зор неба сіняе.
Сівы дым з камінoў б'ецца ў неба слупом,
Скрып варотаў сям-там адзываецца.
Разгараецца ўсход ужо чырвоным агнём,
З пеўняў спевам зноў дзень пачынаецца.

Гэты час, гэта ўсё так нядаўна было,
Не было нібы гэта, а снілася.
Дзісь інакш выглядае ўжо наша сяло,
Ды і жыццё зусім адмянілася.
І хоць месяц таксама ззяе з гары,
Асвячаючы вёскі дзісь новыя,
Ды ясней ад яго зіхацяць фанары
І па вёсках ужо неановыя.
І хоць іней такі ж, і той самы мароз,
Іншы гул дзісь па вёсцы разносіцца,
Пеўняў спеў заглушае машын адгалос,
Гоман з радыё на вуліцу просіцца.

Мілы, родны куток. Ты мне так дарагі,
Для цябе я быў рад нават згінуці.
Таму сэрца не раз зашчаміць ад тугі,
Што цябе хутка трэба пакінуці.

Дзед Кастусь

(Працяг са стар. 1)

БАРЫСАЎКА

наваколля сцякаліся жанчыны, бо ён, быццам бы, „як рукой, здымаў з галоў каўтуны“. Кожная старэйшая жанчына ў сяле ведала моц замоваў ад болю галавы, укусу змяі, на ўстрыманне цякучай крыві з раны, патрапіла „адсеяць“ перапалохі і мноства іншых лекаванняў. Ды не толькі жанчыны. Нават адзіны ў вёсцы музыка-скрыпач, і той лячыў ад болю жывата, пацягнуўшы хвораму смыкам пад носам!..

Што і казаць, бедна жылі тады людзі. Барысаўчане, праўда, падпіраліся працай у пушчы, але і гэта не надта ўспамагала іх. У міжваенны час дарослы чалавек пры самай цяжкай працы ў лесе зарабляў за дзень усяго на паўпуда жыта. І не дзіва, што з гэтай галечы і цемры людзі, як толькі маглі, стараліся вырвацца. Самыя светлыя і баявыя ўступалі ў КПЗБ, як напрыклад: **Іван Хіліманюк, Аляксандр Ціханюк, Канстанцін і Мікіта Янюкі** і іншыя. Належалі яны да ячэйкі КПЗБ у суседняй вёсцы Катоўка, у сваім сяле распаўсюджвалі падпіску прагрэсіўных польскіх і беларускіх газет, раскідвалі лістоўкі, арганізоўвалі забавы і даход з іх кіравалі на фонд МОПР-у.

З першых дзён нямецкай акупацыі ў самых глухіх нетрах абедзвюх пушчаў паявіліся партызаны. Першапачаткова гэта былі савецкія салдаты і афіцэры, што па ходу вайны апынуліся на тыле ворага. Да іх паступова сталі далучацца тутэйшыя людзі. Непадалёк ад Барысаўкі партызанскія атрады пусцілі пад адхон два нямецкія цягнікі з ваеннымі матэрыяламі, была таксама сутычка, у часе якой загінулі чатыры партызаны. З партызанамі супрацоўнічала шэраг барысаўчан, сярод іх **Максім Карпюк, Фёдар Мацеюк, Ілья Яконюк** і іншыя.

Пасля фронту некаторы час непакоілі барысаўчан банды рэакцыйнага падполля. Але з бегам часу народная ўлада ўмацоўвалася і жыццё паляпшалася. У 1960 годзе ў вёсцы была ліквідавана цераспалосіца і праведзена электрычнасць, а гады чатыры назад — дрэнаж поля. Усё гэта стварыла спрыяльныя ўмовы для сельскай гаспадаркі. Сярод усіх 52 гаспадароў самымі лепшымі тут з'яўляюцца Уладзімір Мацеюк, што займаецца гадоўляй свіней і ўбойнага быдла, Васіль і Сцяпан Пуцы, Міхал Мацеюк. Іншыя таксама не апускаюцца. Для прыкладу, з 3,80 га бацька і сын Хіліманюкі патрапяць штогод прадаць дзяржаве 2-3 кормнікі, ад 3 дойных кароў даставіць звыш 5 тысяч літраў малака, 16 тон бульбы. Зямлю, што здалі ў ПФЗ 6 гаспадароў-пенсіянераў, узялі або сяляне або апрацоўвае сельгасгурток. Некаторыя з **Андрэюкоў, Дзмітрукоў, Каролькаў, Мялешкаў, Мацеюкоў, Пуцаў, Хіліманюкоў, Фарманюкоў, Ціханюкоў, Янюкоў і Яконюкаў** працуюць на чыгунцы, у лесе або на фабрыках Гайнаўкі. Моладзь вучыцца ў сярэдніх і вышэйшых школах, напрыклад: **Н. Мацеюк** у Любліне, **Н. Ясвіловіч** у Беластоку. Вышэйшую адукацыю атрымалі: **І. Андрэюк, Н. Анішчук, Н. Раманюк, І. Хіліманюк, Т. Хіліманюк, П. Ціханюк** і іншыя.

Цяпер у Барысаўцы васьмікласная школа, крама, тэлефон, добрая сувязь з Гайнаўкай і Беластокам. Гэта ўжо зусім іншае сяло, чым тое, што было паўстагоддзя таму назад.

Мікалай Гайдук

(Працяг са стар. 1)

Як астацца дурнем?

Тут жа натрызмоліў свой адрас на паперку, і мы развіталіся... Першыя два тыдні чакаў я цярпліва. Пасля мяне ўзяло. *Паеду, рашыў, і забяру ад яго свае грошы і шут яму ў вока!* Адшукаў запіску з адрасам: **Беласток, вул. Бэма,** а далей дакладны нумар і кватэра. Цэлы дзень я блудзіў па гэтай вуліцы, а ўказанага дома ніяк не знайшоў. На другі дзень пачаў шукаць яшчэ раз, па чарзе, блок за блокам. І знайшоў гняздо гэтага Боцяна! Знаходзілася яно сапраўды на вуліцы Бэма, але пад іншым нумарам. Адчыніла жанчына. Паглядзела на мяне і сказала:

— Яшчэ адзін наіўны!

Ну і пачалася тады гэтая карусель, якой і апісваць не хочацца. Найперш на гэтага Боцяна падаў у міліцыю і пракуратуру, як ашуканца. Яны, аднак, адкінулі маю просьбу, бо гэта, напісалі, моў, прыватная справа, а Боцян на пісьме перад міліцыяй абавязаўся доўг мне вярнуць. Чакаў я, чакаў, а не дачакаўшыся, справу накіраваў у суд. Тут найперш патрабавалі ад мяне **150 зл. судовых коштаў,** а пасля адсылалі мяне з аднаго суда ў другі, бо мой Боцян з Беластока ўцёк у вёску Відава за Бельскам, а адтуль ізноў у Беласток. Урэшце аднак дабіўся я прыгавору, паводле якога Боцян меў вярнуць мне доўг, судовыя кошты і яшчэ 8 працэнтаў ад цэлай сумы. Прайшло паўгода і... нічога. Дык я справу накіраваў да пакаморніка, а ён: **заплаціце, калі ласка, 60 зл.** Праз пару месяцаў — адказ: справу перадалі мы пакаморніку ў Бельску, бо ў яго раёне жыве даўжнік, а адтуль зноў пісулька: **заплаціце 200 зл. коштаў.** Заплаціў. І вось сёння прыйшоў адказ, з якога вынікае, што з **грамадзяніна Вадзіма Боцяна даўгу сцягнуць немагчыма,** бо ён абавязаны плаціць аліменты д з в ю м жанчынам, якіх не плоціць, а маёмасці ніякай не мае, ды часова знаходзіцца ў арышце.

Значыць, усё, канцы ў ваду. Дурань з мяне цалкавіты. 2000 даўгу і 410 зл. коштаў, каб гэты доўг вырваць. І ўсё прапала.

Што ж, не трэба гуляць у карты, каб астацца дурнем.

Максім Нурэцкі

КЛУБ АЛІМПІЙЦА Ў БОЦЬКАХ

26 лютага гэтага года дзеячы ЛЗС у Боцьках стварылі першы ў нашай краіне гмінны клуб алімпійца. Налічвае ён 180 асоб. Уступілі ў яго шматлікія мясцовыя прадпрыемствы і ўстановы, а нават медыцынскі і агульнаадукацыйны ліцэі ў Бельску. Асноўная праграма клуба — распаўсюджванне алімпійскай ідэі спартсменаў сярод моладзі і дарослых, сустрэчы з дзеячамі, алімпійцамі, дэманстраванне кінафільмаў аб спартыўнай тэматыцы, м. інш. аб падрыхтоўцы да чарговай алімпіяды, якая адбудзецца ў Маскве. Клуб алімпійца ўзначаліў Віталі Лейчук — І сакратар гміннага камітэта партыі ў Боцьках. У склад рады клуба ўвайшлі наступныя асобы: К. Санкевіч — начальнік Боцькаўскай гміны, Р. Сваячэўскі, Я. Маслоўскі, П. Гіжэўскі, М. Дамброўская, В. Федарук і іншыя. Ганаровым членам клуба выбралі генеральнага сакратара ПКОІ — др Станіслава Дранжджэўскага.

На першым сходзе былі абмеркаваны задачы і перспектывы клуба алімпійца. У дыскусіі таксама закранаўся праблемы спорту ў Боцьках. Пастаноўлена было папоўніць каманду сяткоўкі, а таксама ў грамадскім чыне пабудаваць спартыўную пляцоўку для тэніса.

Варта адзначыць, што лозунг „Сваёй зямлі мы патрэбны“ ў Боцькаўскай гміне і яе акрузе выконваецца паспяхова.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

У куточку алімпійца ў бельскім медліцэі.

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Беларусь індустрыяльная, 1976, цана 8 зл. 90 гр.

Вельмі зграбны фотаальбом з каляровымі і чорна-белымі мастацкімі здымкамі, прысвечаны самым разнастайным галінам сучаснай беларускай прамысловасці. Ва ўступным артыкуле — асноўныя звесткі пра развіццё беларускай індустрыі.

Беларуская народная творчасць, 1975, цана 10 зл. 50 гр.

Невялікі, элегантны фотаальбом з па-мастацку выканаванымі каляровымі і чорна-белымі фотаграфамі, у якім чытач знойдзе постаці народных умельцаў і іх творы з розных куткоў Савецкай Беларусі. У альбоме прадстаўлена ткацтва, вырабы з саломкі, ганчарства, разьба па дрэву, вырабы з лазы, роспіс па дрэву, інкрустацыя каляровай саломкай і інш. Нарыс пра сучасную беларускую народную творчасць на беларускай і англійскай мовах. Аўтары альбома з'яўляюцца Ф. І. і Р. Ф. Валадзько.

Якуб Колас. Жыццё і творчасць, 1974, стар. 192, цана 21 зл. 10 гр.

Манаграфія-альбом пра жыццё і творчасць Якуба Коласа. Выданне мае характар папулярнай энцыклапедыі, багата ілюстравана дакументальнымі здымкамі. Асабліва карыснае ў школах, дзе выступае навучанне беларускай мовы.

Клышка А. К., Пропісі. І клас. 1977, цана 1 зл. 10 гр.

Добры дапаможнік настаўнікам, якія вядуць навучанне беларускай мове ў ІІ класе пачатковай школы. У гэтым выданні знаходзіцца прыклады напісання ўсіх літар беларускага алфавіта ў самых разнастайных спалучэннях з іншымі літарамі ў словах і сказах.

Нагнібяда Мікола. Званы Хатыні, 1973, стар. 80, цана 4 зл. 70 гр.

Паэма вядомага сучаснага ўкраінскага паэта, прысвечаная цяжкім выпрабаванням беларускага народа ў часе апошняй вайны. Аўтар вырашае гэтую тэму праз прызму трагічнага лёсу жыхароў вёскі Хатынь на Міншчыне. Тэкст на беларускай і ўкраінскай мовах.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні кіруйце па адрасу: „Dom Książki“, 15-089. Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

Беларуская літаратура

Аляксандр Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

МАКСІМ ГАРЭЦКІ — ЧАСТКА XV

„Патаемнае“. І гэты твор можна залічыць да эцюдаў. Мае ён характар рэфлексійнага роздуму над прыродай, звязанай з чалавечым жыццём. У „Патаемным“ бачым па сутнасці тыя самыя схільнасці, з якімі мы сустракаліся ў некалькіх апавяданнях са зборніка „Рунь“. Гарэцкі ахвотна ў гэтых апавяданнях займаўся ірацыянальным, таямнічым у прыродзе і ў чалавечым розуме. Вось да гэтай таемнай загадкавасці прыроды вяртаецца ён і ў творы з характэрным, праграмным загалоўкам „Патаемнае“. Твор гэты па сутнасці адносіцца да алегарычнай прозы. Выступае ў ім даволі выразнае, хаця і непаслядоўнае адухаўленне прыроды.

Эцюд „Патаемнае“ пазбаўлены акрэсленай фабулы або падзеі. Гэта хутчэй за ўсё лірычна-філасофскі эскіз аб прыродзе. У першай частцы твора аўтар займаецца лесам, па якім прабягае вецер. Сярод дрэў вылучае пісьменнік магутны дуб. Другая частка гэта зварот аўтара да воўка, бусла і маланкі.

У трэцяй частцы пісьменнік зноў вяртаецца да лесу. Аднак паказвае яго ў зусім іншым аспекце, чым гэта мы бачым у першай частцы. Тут лес — гэта для аўтара толькі прадлог. Галоўную ўвагу звяртае ён на таямнічасць прыроды і на выступаючыя ў прыродзе паданні і легенды.

І так вернемся да першай часткі. Выступае ў ёй адухаўленне дрэў. Вядуць яны сябе, як людзі. Пушча „рагоча“, „гамоніць“, „слухае“, „думае“, „злуецца“. Цікава выказваецца дуб, адганяючы вецер:

„Не руш! Не чапай! — толькі і прамовіў магутны дуб. Кінуўся на адзін момант да багны і зноў выпрастаўся. Абправіў сваё каравае суччо... І зноў задумаўся аб старадаўніх лепшых часах, калі пад ім маліліся людзі і баранілі яго, аквечалі яго словам і хвалой і не падпускалі чужынцаў, і шукалі пад ім адказу на свае загадкі, і клятвы пад ім давалі.

Мінула, прайшло... Не гарыць святы агонь пада мною“.

Праўдападобна, вяртаецца тут пісьменнік думкамі да далёкіх язычаскіх часоў, калі магутныя дрэвы выкарыстоўваліся мясцовымі жыхарамі для паганскіх рытуальных практык.

У другой частцы твора пісьменнік звяртаецца да ваўка, бусла і маланкі. З якой мэтай? З той, каб падкрэсліць неабсяжнасць роднай, беларускай зямлі. Ваўку пісьменнік гаворыць: „...За ўвесь воўчы век твой усіх абшараў старонкі нашае не пратаптаць“.

Больш лірызму ў словах, якія кіруе пісьменнік у адрас бусла: „Бо ніколі не выхадзіць ні табе, ні бацянятам тваім балот нашай зямелькі, ніколі не накрасавацца табе бясконцай і неабгляднай удоўжкі і ўшыркі істужкай палёў нашых разнаколерных, нашых лясоў зелена-сініх, нашых рэчак ціхаводных, што вербалозам ды краскамі абраслі“.

Вельмі лаканічна звяртаецца аўтар да бліскавіцы: „Бо ніколі не асвяціць табе адразу старонкі нашае патаемнае“.

Апошняя, трэцяя частка твора пачынаецца баладнымі сцэнамі. Аўтар гаворыць аб слядах у лесе даўняй мінуўшчыны. Чуе ён падземныя званы, святыя спевы — усё гэта адгалосы даўніх княстваў, якія запалі ў зямлю.

У далейшым фрагменце твора Гарэцкі насільвае настрой пагрозы. Гудзіць нема лес, падаюць дрэвы, кідаюцца ў розныя бакі звяры. У гэты пануры пейзаж уводзіць пісьменнік характэрнае сцвярджэнне, якое адносіцца да цывілізацыйнага працэсу сярод людзей. Гаворыць, што чалавек усё больш аддзяляецца ад лесу. „Не прыходзіць ужо пад дубы тысячагадовыя, многа бачыўшыя, пытацца аб долі-нядолі старонкі роднае“.

Далей пісьменнік радыкальна мяняе тон і пачынае гаварыць аб лясной гармоніі, многаколернасці, меладыйнасці. Закранае казачны матыў. Здаецца яму, што кукаванне зязюлі — гэта матчынае шуканне сына Якуба, якога ўкраў смок і занёс у сваё ўладанне.

Без магічнай матывацыі пісьменнік зноў мяняе настрой і вяртаецца да панурасці: „А страшна там у восень цёмную, калі лес стогне, а ваўкі выюць, скігоча невядома хто. Быццам душаць каго, быццам ведзьмакі хаўтуры спраўляюць па кім. Жуда вялікая на сэрцы паднімаецца“.

Канец твора — зноў светлая карціна прыроды і кароценькі эскіз аб свяце Купалы і русалках. Цяжка сказаць, свядома ці несвядома пісьменнік злучае ў адну цэласць Купалле з русалкамі тады, калі гэтыя ўрачыстасці ў народнай традыцыі адбываліся ў розныя перыяды. У цэлым твор „Патаемнае“ выклікае мешаныя ўражанні. З аднаго боку, выступаюць у ім цікавыя апісанні. З другога боку, здаецца, што аўтар абняў многа, але сціснуў слаба.

КЛУБ У ШЧЫТАХ

Ад лістапада мінулага года існуе ў Шчытах клуб „Руху". Уладкаваўся ён у будынку былой школы і абслугоўвае дзве блізкіх вёскі: Шчыты Дзенцілова і Шчыты Нowadворы.

Дзякуючы намаганням гмінага сакратара ПАРП і начальніка гміны ў Орлі, яшчэ перад адкрыццём гэтага клуба ўсё было як след падрыхтавана, старанна памаляваны калідор і залы.

Аддзел „Руху" з Бельска даў патрэбнае абсталяванне і сістэматычна дастаўляе даволі шырокі асартымент тавараў. Апрача свежых газет, часопісаў і кніжак, клуб забяспечаны пісьмовымі і вучнёўскімі прыладамі, сціральнымі парашкамі, рознымі сартамі папяросаў ды іншымі патрэбнымі дробязямі. Са спажывецкіх тавараў амаль ніколі не выходзяць цукеркі, сухое пячэнне і шакалад, а таксама безалкагольныя напіткі. Гэтыя тавары даступны ў кожную пару дня, а вечарамі апрача таго можна тут пагуляць у шашкі і шахматы, паслухаць радыёперадачы ці адаптар, зацікавіцца тэлебачаннем. Можна тут таксама пачытаць газеты і часопісы, пазычыць кніжку ў бібліятэчным пункце клуба.

Не дазваляецца ў клубе іграць у карты на грошы і піць нешта мацнейшае, а гэта некаторым не падабаецца. Нягледзячы на вывеску, каб не курыць у прадавецкай зале, большасць бесцырымонна курыць і задымляе паветра і спажывецкія тавары. Брыдка таксама, што некаторыя робяць вешалку з сваёй галавы і не скідаюць шапкі. Часта тыя, што сядзяць далей ад экрана тэлевізара, мусяць аглядаць натапыраную шапку суседа.

Трэба сказаць, што з культурай у клубе пакуль што слабавата, ніякая культурная дзейнасць шырэй не развіваецца. Нягледзячы, што моладзі ў нас „што кот наплакаў", то ўсё ж можна пра штосьці падумаць.

Няма дагэтуль у клубе электрычнага экспрэсу для заварвання кавы, можа хто задумаў бы напіцца па-гарадскому...

Цешыць, што многія навучыліся ў клубе іграць у шахматы і ўжо ўтвараюць гурток шахматыстаў. І кніжак пачалі больш пазычаць.

Цікавы

З рэпарцёрскіх запісак

Сялянскія суполкі

Што такое **суполка аднаасобных сялян?**

Гэта, найпрасцей кажучы, група сялян, **найменш трое**, якія дагавароўваюцца супольна працаваць у адной са шматлікіх галін сельскагаспадарчай вытворчасці.

Для прыкладу:

Могуць яны гадаваць **малочных кароў** і тады абавязаны прадаць дзяржаве не менш чым 60 тысяч літраў малака ў год, з тым аднак, каб гэтага малака было не менш, як па 3000 літраў на адзін га земельных угоддзяў усіх членаў суполкі. Прыклад: чацвёра сялян аб'ядналася ў суполку, маюць разам 25 га сельскагаспадарчых угоддзяў. Абавязаны тады прадаць дзяржаве не менш чым 75 тысяч літраў малака ў год.

Могуць яны гадаваць **малочных кароў** і адначасова **ялавік**, з тым, што тады абавязаны прадаць дзяржаве мінімум. 2500 літраў малака з кожнага га ўгоддзяў, а ад цэлай суполкі 45 тысяч літраў малака і на дадатак яшчэ 250 кг жывой вагі ялавічыны з аднаго га і 4 500 кг — ад суполкі. Тут дазваляецца малако замяняць мясам і наадварот. 1 кг мяса раўняецца 6 літрам малака.

Могуць яны гадаваць выключна маладую ўбойную жывёлу (напрыклад, букатаў), і тады абавязаны з 1 га здаць 1000 кг жыўца, а ад суполкі 20 000 кг.

Могуць яны заняцца адкормам свіней, тады іх таварная прадукцыя, значыць тое, што прададуць дзяржаве, мае быць: 800 кг з 1 га і 12 000 кг ад суполкі.

Калі зоймуцца гадоўляй авечак, абавязаны здаць: з 1 га 250 кг авечага мяса і 35 кг воўны, а з цэлай суполкі — 4500 кг мяса і 630 кг воўны. І тут дапускаецца замена мяса на воўну і наадварот. 1 кг жыўца раўняецца 0,1 кг воўны.

Могуць яны таксама заняцца гадоўляй курanят (мінімум 180 тысяч кг), качак, індыкоў, гусей, птод, рыбы.

Могуць спецыялізавацца ў вырошчванні фруктаў і агародніны, ды сялянкага збожжа і прамысловых сельскагаспадарчых культур, бульбы і ўсяго іншага, што толькі можна прыдумаць у сельскай гаспадарцы.

Вядома, выбіраць трэба тое, што ў канкрэтных умовах (якасць зямлі, дастатак рабочай сілы і т.п.) можа гарантаваць сялянам самы высокі даход.

✲

Сялянская суполка прызнаецца правамоцнай, калі гаспадары, якія яе склалі, саставілі пісьмовую умову, а начальнік гміны яе пацвердзіў.

Членамі суполкі могуць быць выключна сяляне, якія маюць уласныя гаспадаркі. Няма праўнай перашкоды, каб членамі суполкі былі набат **блізкія сваякі**, скажам, бацька з сынамі, або браты і швагры, **калі яны гаспадараць** асобна.

✲

Членам суполак аднаасобных сялян прыслугоўваюць шматлікія **прывілеі і ільготы**, а між іншым:

Першынство ў пакупцы гадаўлянага маладняку (цялят, парасят, ягнят і т.п.), прамысловых кармоў, будаўнічых матэрыялаў, трактараў ды іншых сельскагаспадарчых машын і прылад.

Суполка карыстаецца бясплатнымі паслугамі ў даследаванні якасці глебы і яе насычанасці хімічнымі элементамі.

Ветэрынарная служба вядзе бясплатны нагляд за супольнай гадоўляй.

Бясплатным транспартам пастаўляюць для суполкі кармы і будаўнічыя матэрыялы, а таксама бясплатна вывозяць ад іх тавар, калі за адзін раз прыдзецца транспартаваць не менш чым тры тоны.

✲

Вельмі шырока разбудавана фінансавая дапамога дзяржавы для суполак. Могуць яны браць нізкапрацэнтныя крэдыты, калі супольна штосьці будуюць. Сплата гэтых крэдытаў раскладаецца на 30 гадоў. Асабліва спрыяльныя ўмовы стварае дзяржава для тых суполак, якія будуюць добра абсталяваныя аборы. У гэтым выпадку банк поўнасцю фінансуе будоўлю. Сплата крэдытаў адкладаецца на 4 гады і сяляне сплачваюць **толькі 35 працэнтаў коштаў пабудовы абор для малочных кароў, а 45 працэнтаў — для іншай жывёлы. Палавіну коштаў** пакрывае дзяржава, калі супольна праводзяць яны электрыфікацыю або будуюць абсталяванне для штучнага арашэння (дэшчоўні).

Вядома, **гэтая дапамога даецца толькі тады, калі суполка аднаасобных сялян паслядоўна выконвае прынятыя на сябе абавязкі найменш на працягу 5 гадоў, лічачы ад пачатку сплаты банкавых крэдытаў.**

Віктар Рудчык

„Грамада" (

„Грамада" — Агульнакраёвы т[...] тычны кааператыў была аргані[...] 40 год назад.

Мэта „Грамады" была і застала[...] самая: служыць вёсцы ў турызме[...] пачынку.

У Народнай Польшчы „Грамад[...] радзілася ў 1957 годзе, а ўжо ў м[...] года быў арганізаваны Беластоц[...] дзел. Ад пачатку дырэктарам яг[...] ляецца **Лешэк Каралеўскі.** Мы [...] сілі яго адказаць нам на нек[...] пытанні.

— Прашу сказаць аб вашых [...]неннях.

— Возьмем толькі мінулы год. [...] луг „Грамады" ў ваяводстве ск[...] ла 82.640 асоб. Былі розныя фор[...] ных паслуг: экскурсіі па краі[...] граніцу, лагеры, калоніі, адп[...] Было ў нас 1294 экскурсіі, у т[...] 271 спецыялістычная экскурсія.

— Што гэта значыць?

— Што ўдзельнікі выязджаю[...] вуковыя сельскагаспадарчыя [...] на прыкладныя прадпрыемств[...] працоўвання плёнаў сельскай г[...] кі, на ўзорныя плантацыі, каб [...] ца з навейшымі дасягненнямі [...] гаспадаркі і каб вучыцца.

— Ці гэта былі экскурсіі то[...] краіне?

— Па краіне і таксама ў СССР, Балгарыю, Чэхаславакію.

— А каго і куды прывозіце да нас на Беласточчыну?

— У 1976 годзе мы прынялі 491 экскурсію з краіны — 21 тысячу людзей. Паказалі ім раён Белавежы, сам горад Беласток, татарскі шлях на Сакольшчыне, які робіцца вельмі папулярным у турыстаў.

— Ці людзі Беласточчыны цяпер ахвотна едуць у свет?

— Ах, як многа тут змянілася! Мы цяпер не можам нават заспакоіць усіх ахвотных і таму першынство аддаем членам нашай спулдзельні. Такі вось вобраз вельмі папулярны: гаспадар прыязджае да нас і ўладжвае сабе выезд на адпачынак у Сочы. Не трэба ўжо людзей агітаваць, яны самі прадстаўля[...] каб дзякуючы нам [...] узнялі справу арганізавання ў [...] стве так званых „летніскових вёсак". На гэтую тэму мы гатовы ўжо гаварыць з канкрэтнымі вёскамі.

— Якія вы ставіце патрабаванні?

— Лес, вада і сардэчныя людзі, якія адступяць свае кватэры для гасцей на лета. Хачу адразу дадаць, што для вёскі гэта дасканалая магчымасць дадатковых заробкаў. Чакаем прапаноў. Прыедзем.

— Хто ў вёсцы можа звярнуцца да „Грамады" з такой прапановай?

— Ініцыятыва можа быць ад кожнай вясковай арганізацыі ці ўстановы, маладзёжнай арганізацыі, гуртка гаспадынь, ад груп людзей, ад солтыса.

Размову запісала

Вера Леўчук

У лютым бягучага года „Грамада" адкрыла дзве новыя турыстычныя трасы ў СССР. Адна: Роўна-Кіеў, другая — Брэст-Мінск. На здымку бяльчане едуць у БССР. У канцы сакавіка гэтым шляхам паехала група перадавікоў сельскагаспадарчых школ Бельска. Фота З. Лянкевіча.

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ВЯСНЯНКА

(„ОГУЛЬКА")

Там у Івана вішнёў сад, вішнёў сад —
там розослаўсе віноград, віноград.
Там складаліся на піво, на піво,
на солодкое мэд-віно, мэд-віно.
А там Ванечка найбольш даў, найбольш даў —
собіе Верочку уподобаў, уподобаў:
— Будь ты Верочка, моёю жоною,
моюй матёньці верною слугою.
Моюй матёньці ты будэш служыті —
золоты ключы ты будэш носіті.

Мелодыя, як апублікаванай перад гэтым „огулькі" — *„Ой, там на горыэ, на белуй камэныці..."*.

Ад Шумарскай Мар'і, год 46, родам з вёскі Койлы, жыве ў вёсцы Буды ў Белавежскай пушчы, запісаў 12 кастрычніка 1976 г. Мікалай Гайдук.

Кажуць, што...

У Чыжах няма баксёрскага рынга і, калі адбываюцца там гучныя забавы, то прыезджыя баксёры паказваюць сваё майстэрства паблізу святліцы. Найчасцей, што не ўсе прытрымліваюцца правіл. Як пачнуць баксавацца кулакамі, то канчаюць паскамі ад штаноў або дзеравякамі. Гледачоў не бракуе, але часам міліцыянеры апускаюць заслону на сцэну і ловяць кудлатых перамоўцаў. Здараецца, што прыезджыя баксёры шукаюць сабе гузаў на лоб. Мясцовыя патрапяць астудзіць самых гарачых: як схопяць за ногі, то выкупаюць у студні глыбінёю на 17 цэмбравін да вады. Ні парашутыст, ні матрос не адважыўся б ныряць у тую студню, што каля святліцы. А даваліся скакаць у не найдаважнейшаму баксёру Юрку М. з Гайнаўкі. Добра, што ўмеў плаваць. Як выратаваўся, то (ад мінулай зімы) ані разу не паказаўся на забаве. Цікава, ці перастаў баксавацца? (ЕС)

КГВ на Бельшчыне

У Бельскай гміне дзейнічае 52 КГВ з агульным лікам 1 595 жанчын. Найактыўнейшымі з'яўляюцца КГВ у Аўгустове, якім кіруе Анна Забродская, у Зубаве, які ўзначальвае Зося Снятэцкая, а таксама ў Мокрым і Баньках. У мінулым годзе ў час жніва КГВ арганізавалі чатырнаццаць вясковых дзяцінцаў і ў пяці вёсках абсталявалі пляцоўкі з камплектамі прыбораў для дзіцячых гульняў. У мінулым годзе жанчыны з Бельскай гміны купілі для далейшай гадоўлі 210 тысяч куранят, гусянят і качанят, а ў гэтым годзе намераны купіць іх 227 тысяч штук. Сярод жанчын, згуртаваных у радах КГВ, вялікай папулярнасцю карыстаюцца ўсялякага роду конкурсы. У конкурсе „Букет вароднiны" ўдзельнічала 33 КГВ, а ў „Больш малака высокай якасці" — шаснаццаць КГВ. (ця)

ВЕР-НЕ-ВЕР

Дарагі Астрон, сем гадоў таму назад я асталася сіратой. Жыла я на вёсцы і памагала бацьку ў працы на гаспадарцы. Калі бацька ажаніўся другі раз, я
ла ў горад на работу. Нялёгка мне
але перамагла я ўсе перашкоды
ала працаваць. Я часта думала
ваю будучыню і цікавіла мяне маё
ае жыццё. Не мела я ўжо мамы, а
ачыхі і бацьку страціла. Асталіся
на свеце сястра і два браты, і
было маё ўсё багацце. Аднойчы
іўся мне вось такі сон: Сніцца,
аехала я дамоў, туды, дзе я на-
ася, дзе жыла мая мама. Уваха-
хату, а там вялікая гасціна —
людзей, а сярод іх за сталом ся-
мая мама. У гэты пакой увайшлі
аты і сястра. І мы ўсе задаволе-
го мама прыйшла да нас, усе ве-
я. Мама таксама з захапленнем
ць на нас, на сваіх дзяцей. Калі
накіравала погляд на мяне, пасмутнела і нахмурылася. Сказала мне так: „Ты, дзіця, будзеш найбольш нешчаслівае ў жыцці“. Мне зрабілася вельмі прыкра, але я прысягла, што сваіх слёз перад мамай не пакажу, не буду яе засмучаць, я ж яе так рэдка цяпер бачу. На сэрцы было мне вельмі цяжка і мела я жаль да мамы за тое, чаму з нас чатырох якраз я маю быць гэтай нешчаслівай. І я сказала маме: „Мамачка, а чаму ж я маю быць гэтай ахвярай?“ Мама мне тлумачыла, але даслоўна я гэтага не запамятала. І вось вынесла я з гэтага такую мараль: таму што я не ўмею кланяцца перад людзьмі, што іду я справядлівай дарогай, не люблю фальшу і ашуканства. Калі мне мама выясніла, пачала збірацца. Кажа, што яна мусіць ісці, бо там яе чакаюць, што хацела б пабыць з намі, але часу няма. Ніхто з нашай сям'і яе не затрымоўвае, адна я прашу, каб яна пабыла з намі. Гаворачы, я вельмі мучаюся, вельмі перажываю тое, што мама мне сказала, але не хачу перад ёю гэтага паказаць, не хачу, каб яна аб гэтым ведала. Спаглядаю на сястру, каб яна мне памагла маму затрымаць, яна ж старэйшая. Але ніхто яе не можа затрымаць. Мама адыходзіць, я плачу і прачнулася.

Галя

Галя! Чакае цябе ўтрата незалежнасці (можа замужжа?), бо ты ж трапіла на вялікую гасціну, дзе было шмат людзей. Але з гэтай стратай незалежнасці звязана для цябе перамена на лепшае ў жыцці (ты ж бачыла маціпябожчыцу, якая настаўляла і навучала цябе).

Астрон

[Ка]нсультацыя юрыста

[...]АННЕ: Муж нерэгулярна дае
на ўтрыманне сям'і. Жонка за-
толькі 1200 зл. У іх трое дзяцей
8 год. Ад мужа можна дамагац-
[...]ентаў для дзяцей. Але трэба
дацъ утрыманне мужу, інакш паўстане ў сям'і поўны разлад. Ці можна патрабаваць ад мужа, каб плаціў на ўтрыманне дзяцей і даваў на сваё ўтрыманне?

АДКАЗ: Сямейнае права прадугледжвае, што і муж і жонка абавязаны кожны паводле сваіх сіл і магчымасцей імкнуцца да ўтрымання сям'і. За выконванне гэтага абавязку лічыцца таксама праца ў хатняй гаспадарцы і выхоўванні дзяцей. З гэтага вынікае, што муж абавязаны не толькі даваць на ўтрыманне дзяцей, а павінен па меры сваіх заробкаў даваць на патрэбы цэлай сям'і, г.зн. і на сваё ўтрыманне, а калі б жонка, якая мае трое дзяцей, каб іх дагледзець і магчы весці хатнюю гаспадарку, вымушана была адмовіцца ад працы, якую яна выконвала па-за домам, то муж павінен утрымоўваць і жонку.

У нашым прыкладзе жонка павінна звярнуцца ў суд з патрабаваннем, каб зарплата мужа выплачвалася поўнасцю або часткова жонцы. Гэта прадугледжвае арт. 28 сямейнага права.

Дзявочы касцюмчык

Такі касцюмчык вельмі прыгадзіцца на вясну кожнай дзяўчынцы 10-14 год. Складаецца ён са штаноў ў дробненькую клетачку і жакеціка. Штаны на шлейках, так што не сціскаюць у таліі і вельмі зручныя пры хадзьбе і гульнях. Пад штаны можна апрануць любую блузачку, але найлепш будзе выглядаць блузка са стаячым каўнерыкам (гольф)).

У халаднейшыя дні добра апрануць і жакецік, аздоблены чорным аксамітам (каўнер і кішэні).

Сяброўка

Куток практычных ведаў

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, я вучуся ў трэцім класе ліцэя, а ў чацвертым класе вучыцца хлопец, з якім я хаджу ад пачатку гэтага года. Была я з ім на „стаднёўцы“ і сільвестровай забаве. Мы спатыкаліся на перапынках, праводзіў мяне дахаты, быў вельмі мілы і выконваў усё, што толькі я загадала. Без слова выбачаў таксама, калі, дамовіўшыся, не прыйшла на спатканне ці ў кіно. Ну, і не ведаю чаму, перастаў ён мяне цікавіць. Мне ўжо і спатыкацца з ім не хацелася. Аднойчы, калі прыйшоў да мяне дамоў, я ўцякла да сяброўкі. Пасля гэтага перастаў ужо і ён за мной бегаць. Не спатыкаліся мы ўжо ні ў школе, ні па-за школай. Але вось была ў нас у школе вечарынка. І я там убачыла Мірка. Гуляў з рознымі дзяўчатамі, а да мяне не падышоў. Я таксама гуляла з хлопцамі, але цяпер зразумела, як дарагі мне Мірэк, як хацелася, каб узяў ён мяне гуляць. Аднак не дачакалася. Вярнулася дамоў я сумная і расчараваная. Ад тае пары не маю спакою, думаю толькі аб ім. Як вярнуць мне яго? Неўзабаве канец школьнага года, пойдзе ён з нашай школы і мо больш я яго ўжо не ўбачу...

Аня з Беластока

Аня! Мо не ўсё страчана, бо не думаю, каб пагаслі зусім яго пачуцці да цябе, калі так кахаў. Не шанавала ты яго пачуццяў, а, як кажуць, і гарбатага ўрэшце згневае. Твая віна. Цяпер рабі ўсё, каб паказаць сябе як найлепш, старайся бываць там, дзе яго можаш спаткаць. Часу сапраўды не так многа, але вясна ж таксама спрыяе закаханым.

Сэрцайка

Мала, але цікава

СКЛАД НА ДНЕ ВОЗЕРА

Як лепш захаваць зерне і іншыя прадукты? Гэта праблема хвалюе вучоных многіх краін. Японскія спецыялісты прапануюць замяніць свірны бетоннымі пляцоўкамі пад слоем вады.

Велізарныя герметычныя пластмасавыя мяшкі з рысам апускаюць на дно рэк або сажалак на глыбіню да шасці метраў. Тут, без рэзкай змены тэмператур і доступу паветра, рыс можа знаходзіцца некалькі гадоў.

Арам сядзеў пануры і сканцэнтраваны.

— Штам не можа быць нашым, такіх пралікаў не бывае. Значыцца, адно з двух: або ён вырашыў „прычапіць“ да вас „хвост“ і прыйсці да мяне, што хутчэй за ўсё, або, выкрыўшы вас, як савецкую разведчыцу, вырашыў падумаць аб выратаванні ўласнай шкуры пасля вайны. Але гэта псіхалогія... Вы, вядома, не павінны былі прыходзіць да мяне пасля таго, што адбылося. Праўда, іншага выйсця ў нас няма. Неабходна як мага хутчэй дастаць схему мініравання падземных баракаў.

— Паспрабую. А „хваста“ за мной не было, — сказала Валя. — Я праверыла.

— Ну добра. Апішыце мне гэтага Штама, калі ласка, толькі падрабней, дэталёва, прашу вас.

— Высокі, бадай, нават доўгі. Ён вышэй за ўсіх у гестапа. Узрост — гадоў трыццаць пяць. Асаблівых прыкмет, здаецца, няма. Шатэн. Ну, не ведаю... Немец як немец...

— Ёсць у мяне адна ідэя, таварыш Аліса. Што, калі мы гэтага Штама праверым? Што ён за асоба, га?

— Мне здаецца, гэта будзе вельмі цяжка зрабіць. Супрацоўнікі гестапа знаходзяцца цяпер на надзвычайным становішчы. Па горадзе ў адзіночку не ходзяць. Толькі ў машынах і з аховай. Начуюць у сваіх кабінетах.

— І ўсё ж я паспрабую. Нельга страчваць такі шанц. Калі ўсё пойдзе як трэба, Штам можа дапамагчы мне правесці ўзвод у лагер. Не забывайце — узвод не іголка. Гітлераўцы з гадзіны на гадзіну могуць выявіць маіх хлопцаў у каменяломні.

— Вы разлічваеце прабрацца ў лагер?

— А як жа інакш, Аліса? Гітлераўцы могуць зусім не ўзрываць баракі, а проста расстраляць зняволеных з кулямётаў і аўтаматаў. Хіба так не было ўжо?

*

...Любке спяшаўся. Неабходна як мага хутчэй знайсці і абясшкодзіць чалавека, якому належала рацыя і які забіў Курта. Самае непрыемнае тое, што чалавек гэты побач, у гестапа. Безумоўна, ён пасланы сюды па той жа справе, што і Любке, толькі з адваротнымі мэтамі. Хто ж гэта, хто?

Адну за адной гартаў Любке папкі з „асабістымі справамі“ супрацоўнікаў гестапа. Мінула гадзіна, і справа высокім стосам ляжалі папкі, якія не выклікалі сумнення. Злева засталося некалькі такіх, якія трэба было праверыць. Але час, час, каб яго чорт узяў! Калі б усё гэта было ў нармальных умовах — справа тры грошы не варта. Дактыласкапія з рацыі, з пісталета, зверка слядоў пальцаў усіх і кожнага ў гэтым будынку — і поўны парадак. Але цяпер?! На гэта спатрэбілася б два-тры дні — не менш, а для тутэйшай правінцыянальнай лабараторыі, бадай, было б і тыдня мала.

Застаецца адно — спадзявацца на сябе, на сваю інтуіцыю і вопыт.

Дзейнічаючы метадам выключэння, Любке скараціў колькасць падазроных да дзесяці чалавек. Застаўся апошні крок.

На секунду Любке адчуў тое хваляванне, якое адчуваў заўсёды, калі нападаў на правільны след.

Што насцярожыла яго ў справе Алісы Ліхтэнг, ён сказаць яшчэ не мог. Усё было ў парадку. Рэкамендацыйныя пісьмы, біяграфія... І ўсё ж? Што не спадабалася яму ў справе Алісы Ліхтэнг? Магчыма тое, што яна менш за ўсіх працуе ў Ноен-Клічке? Магчыма тое, што яна з Кёнігсберга-горада, у якім нарадзіўся і вырас сам? А магчыма, яго насцярожыла, што яна працуе звычайна ў тым пакоі, дзе адбылося забойства?

Сярод дзесяці спраў, якія адклаў Любке, чатыры належалі жаночаму персаналу. Уласна кажучы, тут былі ўсе жанчыны, якія працавалі ў гестапа: дзве машыністкі, прыбіральшчыца, медсястра.

Жанчын Любке ўзяў на падазрэнне адразу, як толькі, разглядаючы нумар на падкінутым пісталеце, адчуў слабы пах духоў. Гэта давала падставу меркаваць, што пісталет дасталі з дамскай сумачкі. Праўда, гэта пакуль яшчэ не доказ. Любке сам любіў капнуць на прабор з флакончыка трафейнага „Каці“. І ўсё ж уласная сіла інтуіцыі амаль пераканала яго ў першым падазрэнні. Ён узяў тэлефонную трубку.

ТРЫБУНА чытачоў

ГАРА

За сялом, за Кнаразамі,
Там дзе Сашкаў футар,
Расцягаецца пагорак —
На ўсход бяжыць крута.

Людзі яго называюць
Князевай гарою.
Жвір адтуль выдабываюць
Каждаю парою.

Вясной, летам і ўвосень,
Хоць няма пагоды,
На гару стучаць лапаты
І ездзяць падводы.

Гара ўжо цяпер змянілась —
Па ёй пагоркі, копцы,
Што ў гадах пяцідзесятых
Пакінулі хлопцы.

Бо ў гадах тых і пазней
Жвір для жонду бралі,
І здалёка на работу
Хлопцы прыязджалі.

Працавала маладзёж
І з суседніх вёсак,
А загадчыкам там быў,
Дзядзька Васіль з Плёсак.

Праца не была то лёгка,
Но за то вясёла,
Бо із князевай вяршыны
Відна даакола.

Як на поўдзень пазіраеш,
Вока ў Бельск упрэцца,
А на ўсходзе дым з „Хэмічнай“
Ў Гайнаўцы снуецца.

Людзі кажуць, на гарэ той
Войны прахадзілі,
І калісь ў вайну якуюсь
Князя там забілі.

А калі, ў якім гадові,
І з кім ваявалі,
Не прышлося таго ведаць,
Аб тым не сказалі.

Толькі кажуць, другі ўладар
З сваімі вайскамі
Меў пазіцыю заняту
Пад сялом Гацькамі.

І адтуль, як гаварылі,
Адзін снарад кінуў,
Ад яго там легендарна
Князь той і загінуў.

Кажуць людзі, таго князя
Там і пахавалі,
А гару за Кнаразамі
Князевай назвалі.

В. Данілюк

— Пан Штам, зайдзіце да мяне і папрасіце зайсці разам з вамі гэту машыністку — Алісу фон Ліхтэнг, здаецца... — сказаў ён Штаму.

— Сядайце, панове. Да вас, Штам, у мяне адна невялікая справа. Але перш адпусцім фраў... Я вось аб чым хачу папрасіць вас, фраў Аліса, вы ж з Кенігсберга, — я хацеў бы папрасіць вас даць прытулак жонцы майго сябра булачніка Бекера. Яна бежанка, як і вы... Вы, зразумела, памятаеце вядомыя булачкі Бекера на рагу Фрыдрыхштрасе і Кейзердам? Увесь Кенігсберг, памятаецца, любіў гэтыя булачкі. А якая кава ў яго была, га?!

— Зразумела, памятаю, гер оберштурмбанфюрэр.

Любке рэзка ўскочыў з-за стала.

— Зразумела, памятаеце, калі вас частавала ёй савецкая разведка! — закрычаў ён. — Рукі, пакладзіце сюды рукі, „таварыш“.

Гэта было так раптоўна, што Валя дапусціла яшчэ адну, і ўжо ракавую памылку. Яна інстынктоўна рванулася да дзвярэй. Штам загарадзіў ёй дарогу, выкруціў руку.

— Дапытаць як след. Прымусьце яе расказаць, як там, у іх, выпякаюць такія булачкі, — рассмяяўся Любке.

(Працяг будзе)

Увага, дрэвы!

Ехаў я дарогай з Міхалова ў напрамку ПГР Геранімова. Каля хутара Казімерова стаіць табліца „Увага, старыя дрэвы пагражаюць, 5 км“.

Тыя дрэвы не з'яўляюцца помнікамі прыроды, а проста растуць па абодвух баках жвіровай дарогі, якая ідзе ў вёску Патока.

Я ехаў гэтай дарогай і прыпомніўся мне выпадак, які здарыўся на вуліцы Міцкевіча ў Беластоку. Давай я прыглядацца да гэтых старых дрэў — таполі. Не змог я іх палічыць, бо яны цягнуцца пяць кіламетраў, але больш паловы тых дрэў з'яўляецца напалову сухімі. І над галовамі праязджаючых вісяць сухія голі, таўшчынёй 20 і больш сантыметраў. А па дарозе едзе многа машын і ходзіць многа людзей.

Варта на гэтую справу звярнуць увагу начальніка гміны ў Міхалове і раён мясцовых дарог. Адрэзак дарогі са старымі дрэвамі трэба ўпарадкаваць.

М. Лук'янюк

Шкада, што нязнаны!

Пісаў я ў мінулым годзе аб непарадку на чыгуначным прыпынку Нязнаны Бор, што на лініі Гайнаўка-Белавежа. Думаў, можа хто з чыгуначных улад займаецца гэтай справай. Ды дзе там! Нужнік, у якім няма ні дзвярэй, ні задняй сценкі, смешыць падарожных у далейшым. У пачакальні была адарвана адна дошка са сцяны, цяпер ужо няма дзвюх дошак. Хуліганы не вытрымліваюць. Але на гэта чыгуначнікі не звяртаюць увагі.

І калі ўжо няма іншай рады на ўсё гэта, прапаную турысцкім арганізацыям, калі будуць друкаваць даведнік аб асаблівасцях Белавежскай пушчы, упісаць у яго і Нязнаны Бор, тым больш, што знаходзіцца ён на турыстычным шляху ў Белавежу. Рэдка дзе можна ўбачыць такое дзіва.

П. Байко

У спорце першая

У лютым спартыўная каманда групы сельскагаспадарчых школ у Бельску заняла другое месца ў спаборніцтве жаночых валейбольных каманд VII спартыўных гульняў сельскагаспадарчых школ і школ ЦРС на 1977 год на Беласточчыне. Першае месца заняла мужчынская валейбольная каманда ў турніры, які быў арганізаваны ў Ловічы.

Мікалай Няплоха

Продаж у Грэдалях

Ужо год часу ў Грэдалях існуе пункт продажу мінеральных угнаенняў. Вядзе яго энергічны гаспадар Уладзімір Бурыла. Ад маладых год працуе ён на зямлі, мае сельскагаспадарчую адукацыю. Належыць да саюза маладых жывёлаводаў.

Уладзімір Бурыла — таксама грамадскі дзеяч, ён прэзас сельскагаспадарчага гуртка ў Грэдалях. Добры муж і бацька, мілы сусед, які кожнаму параіць і дапаможа ў патрэбе.

Многа чытае. Мае нават час, каб рысаваць і чытаць казкі сваёй малой дочцы.

Калі будуць тратуары?

Галады — гэта вялікая вёска ў Бельскай гміне, у 7 кіламетрах ад Бельска — па шашы ў Гайнаўку. Людзі жывуць тут багата і згодна. Вёска выглядае прыгожа, многа новых дамоў, металічныя агароджы.

Калісьці быў тут клопат з брукам, аднак цяпер праз вёску ідзе асфальтаваная дарога. І вось чаго толькі бракуе — тратуараў. Ужо даўно сказалі сялянам перасунуць платы далей ад дарогі, нібыта месца пад тратуары трэба, аднак іх як не было, так і няма. Гаварылі: будуць у 1976 годзе. Мінуў ён, а ніхто нават з тычкай не паявіўся, каб размерыць.

Жыхары Галадоў памогуць у працах — кожны каля свайго пляца нарыхтуе месца і зробіць усё патрэбнае. Справа толькі ў тым, каб пачаць.

Так падумаць, дык гэта нават сорам, што ў такой вёсцы, на такой дарозе няма тратуараў. Нават небяспечна. Кожны дзень праязджаюць тут сотні машын, а дзеці бегаюць па вуліцы. Было ўжо некалькі выпадкаў. Нельга даўжэй чакаць.

Валянцін Анапюк

В. Анапюк. „Знаю я пра доўгі прадукцыйны цыкл, але ці ў гэтым прычына?“ — пішаце вы, называючы матэрыял пра ёлку і пасыпанне дарог, якія фактычна хутка сталіся неактуальнымі. Мы ж якраз і гаварылі пра гэта на з'ездзе.

Звесткі аб ёлках прыслалі і іншыя карэспандэнты. Таксама было ўжо запозна і яны не былі надрукаваны.

М. Лук'янюк. Тая ж прычына, што і вышэй, адносіцца да верша „8 сакавіка“. Можна было б пачакаць год, але гэты верш не надта ў вас удаўся.

Аўтар здымка „Злеўня малака ў Сацах“. Як вас зваць? І не прысылайце адных толькі здымкаў. Напішыце пару слоў аб той жа злеўні. Добра працуе ці дрэнна, напрыклад.

Э. Вайсковіч. Матэрыял пра вугаль не пойдзе.

Андрэй Гаўрылюк. Смейцеся з гумару, які прапануе рэдакцыя. Не прысылайце гумару, лепш пішыце пра вёску і людзей.

Дзядзька Квас. Адказваем пры нагодзе і адначасова на ўсе раней прысланыя вамі вершы, якія падабаюцца і нам, і чытачам. Папярэднія вершы прысылалі вы без дапіскаў і гэта нават крыху пачало здзіўляць рэдактара. Але такіх дапіскаў, як апошні (у таямніцы скажу: Дзядзька Квас філасофствуе на тэму сваёй смерці, называючы яе пакврасаўску „сваволльным адыходам у водпуск на час неакрэслены“), такіх сумных, дарагі Дзядзьку, больш не шліце. Вясна ж ідзе, і выбіраемся мы ў ваш стары сад.

В. Данілюк. Верш „Гара“ добры. Пару слоў пра сябе нам

турнае, мілае і сардэчнае прывітанне іх у Новым Беразове. А беразоўцам вельмі падабаліся ўсе песні і ўсе словы.

Гэта зусім зразумела, хаця б па той простай прычыне, што выступалі лаўрэаты цэнтральнага агляду конкурсу „Беларуская песня - 77“.

Дзякуем „Дубочкам“ і дзяўчатам з Плёскаў за іх прыгожыя песні.

А. Ш.

Гайнаўская камісія згоды

Пры гарадскім камітэце Фронту адзінства народу ў Гайнаўцы працуе грамадская паяднаўчая камісія. Складаецца яна з 13 членаў. Старшынёй з'яўляецца мгр Анеля Рачкоўская, намеснікам — Язэп Вышынскі, сакратаром — Ніна Зубалевіч. У 1976 годзе камісія разгледзела і ўладзіла 57 спраў рознага роду. Найбольш спраў, бо аж 34, датычылі розных сямейных непаладкаў, крыніцай якіх былі пераважна алкагалізм і здрада. 12 спраў датычыла суседскіх сварак.

Як працуе камісія пры наяўнасці стольніх спраў? Гаворыць на гэтую тэму старшыня Анеля Рачкоўская. Усе члены камісіі з'яўляюцца працаўнікамі гайнаўскіх прадпрыемстваў і устаноў, а ў камісіі яны працуюць на грамадскіх асновах.

У 1976 годзе адбылося 16 пасяджэнняў, на кожным разгледзеліся тры-чатыры справы. Большасць спраў стаяла раней перад паасобнымі членамі камісіі, якія цікавіліся данай праблемай на месцы здарэння, у асяроддзі. Члены гайнаўскай паяднаўчай камісіі ўсімі сіламі стараюцца памірыць пасвараныя стораны, каб не вазіліся яны па судах. І гэта ім удаецца. На 57 спраў 34 закончыліся згодай.

Камісія не пакідае вырашаную справу свайму лёсу, а сочыць, як далей яна развіваецца, ці згода пануе поўнасцю. У выніку такой дзейнасці другі раз тыя самыя справы не трапляюць у камісію.

У другім квартале гэтага года закончыцца праца гайнаўскай паяднаўчай камісіі і будуць праведзены новыя выбары.

Э. Вайсковіч

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „ХТО ВЫРАЎНАЕ ДАРОГУ?“, „Ніва“ № 6/1093 ад 6 лютага 1977 года.

Адказвае: URZĄD GMINY W ORLI.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Kto wyrówna drogę?" z numeru 6/1093 tygodnika „Niwa" z dnia 6 lutego 1977 roku dot. remontu drogi Spiczki—Orla wyjaśniam jak następuje:

Remont tej drogi był prowadzony jesienią ubiegłego roku. Z powodu mrozów nie został jednak zakończony. Zwieziony piach też tylko w części został rozplantowany. Obecnie droga ta w dalszym ciągu jest remontowana— nawożona piachem. W bieżącym roku cały odcinek drogi Orla—Spiczki długości 3 km będzie wyremontowany.

Naczelnik Gminy
mgr Mikołaj Ziniewicz

Да публікацыі „ЗДАРЭННЕ Ў БЕЛЬСКУ“, „Ніва“ № 4/1091 ад 23 студзеня 1977 года.

Адказвае: PRZEDSIĘBIORSTWO PAŃSTWOWEJ KOMUNIKACJI SAMOCHODOWEJ W BIAŁYMSTOKU ODDZIAŁ TOWAROWO-OSOBOWY W SIEMIATYCZACH.

Odpowiadamy na krytyczną notatkę prasową („Niwa" nr 4/1091 z dnia 23 stycznia 1977 ...) dotyczącą niewłaściwego zachowania się ... nr rej. AG-6181 wobec pa... grudnia 1976 roku na trasie ...a—Morze—Dubicze Cerkiew... w Siemiatyczach po rozpa...nej skargi na podstawie złożo... oraz sprawdzeniu rozliczenia ...tów informuje, że w wymie...tobus był wypełniony maksy...ób posiadających bilety mie...cze oraz konduktorskie. Prze...su w trudnych warunkach at...owych było surowo zabronio...

...yjaśnień kierowcy wynika, że ...elsk Podl. nie zabranych było ...ło 15 osób. Celem wyelimino...n zdarzeń dotyczących niskiej ... kierowców przeprowadzono w ...ku szkolenie wszystkich kie...ktorów z zakresu właściwej ...hu.

... zachowanie się kierowcy au... Władysława wobec podróżnych ...a odpychanie pasażerów zwró...bową.

Dyrektor Oddziału PKS
w Siemiatyczach
mgr inż. J. Mudel

„Niwa" — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch". Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

Імпартгумар

ПАКУТЫ СЛОВА

У іх чамусьці ўсталявалася так: калі заказваў Максім Рыгоравіч, то плаціў Андрэй Антонавіч. А калі выбіраў Андрэй Антонавіч, дык раскашэльваўся ўжо Максім Рыгоравіч.

Сягоння выбіраць трэба было Антону Андрэевічу. Ён уважліва прачытаў меню, вырашыў, што трэба заказаць. Але... да іх стала ніхто не падыходзіў.

Справа, каля буфета, стаяла сімпатычная бялявая афіцыянтка з пухлява-ружовымі вуснамі і ў меру пышным бюстам. З першага позірку ёй можна было б даць год дваццаць. Але, прыгледзеўшыся, здавалася, што ёй ужо і ўсе сорак.

— Дзяўчына! — наважыўся быў сказаць ён. — Калі ласка, вазьміце заказ. Але своечасова спахапіўся. „А што, калі гэта сапраўды паважанага ўзросту кабета? — падумаў Андрэй Антонавіч. — Няёмка неяк называць яе дзяўчынай. Можа пакрыўдзіцца".

Андрэй Антонавіч думаў, але ніяк не мог вырашыць, як яе паклікаць. „Афіцыянтка? Не, гэта няветліва, клікаць чалавека па прафесіі — ну, скажам, слесар, маляр, інжынер..."

Бялявая афіцыянтка то паглядала ў акно, то размаўляла аб нечым з рыжакосай таўстушкай-буфетчыцай. Размова, відаць, была вясёлая, бо часта абедзве заліўста смяяліся.

Андрэй Антонавіч зноў задумаўся: „А можа лепш назваць яе гаспадыняй ці гаспадынькай? Гэты зварот быў бы дарэчы да гаспадыні хаты, кватэры, у невялікай кампаніі добра знаёмых. А тут, у рэстаране, так звяртацца да афіцыянткі неяк нязручна".

Словы мільгалі ў памяці: грамадзянка, шаноўная, сяброўка... Мозг дзейнічаў з хуткасцю вылічальнай машыны. Але таго, адзінага слова, у якім былі б і ўдзячнасць, і павага да жанчыны, ніяк не мог знайсці.

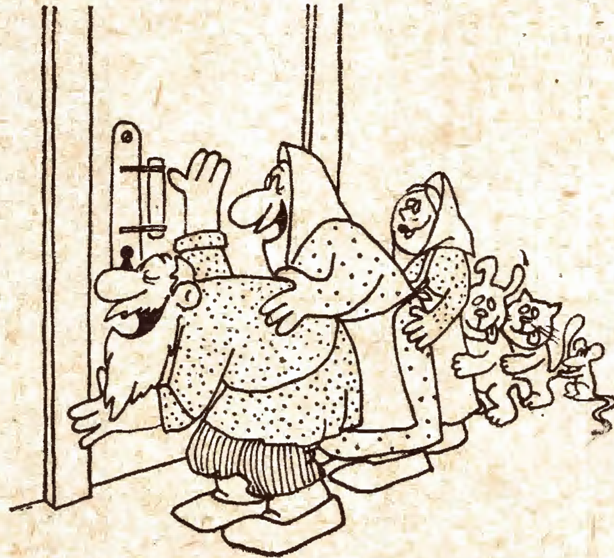
Максім Рыгоравіч чытаў меню, зрэдку спадылба паглядаў на прыяцеля і загадкава ўсміхаўся. Вось ён працягнуў руку, каб узяць апельсін. Выпадкова дакрануўся да танканогага бакала. Бакал упаў на паркетны пол і са звонам рассыпаліся асколкі.

— Ах! — уздрыгнула афіцыянтка і падышла да збянтэжаных сяброў.

Андрэй Антонавіч, нарэшце, сказаў:

— Калі ласка, вазьміце ў нас заказ.

Міхась Друшчыц

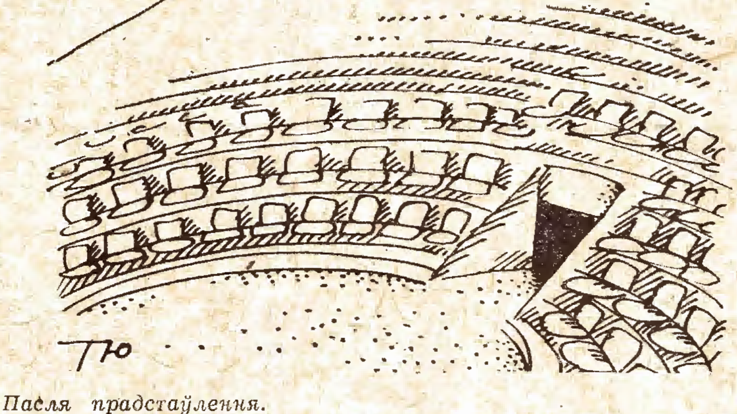

Без слоў.

...Ён казаў: як нерамагчы свае недахопы, калі я адзін, а іх шмат?

НІЎКА

Пасля прадстаўлення.

НА ПРАГУЛЦЫ

— Бачыла, як гэтая дзяўчына ўсміхалася да мяне? — пытае Кастусь жонку.

— Магчыма, — адказвае Кастусіха. — Калі я цябе ўпершыню ўбачыла, дык ад смеху ледзь не лопнула.

ПЕРШЫ КЛАС

— Ну і як там? — пытаюць бацькі Элачку, якая першы раз была ў школе.

— Кепска, — адказвае Элачка, — быццам першы клас, а лаўкі цвёрдыя.

СУПАКОІЎСЯ

— Чуў? Міхася жонка пакінула.

— Не можа быць! І як ён?..

— Ужо крыху супакоіўся, а спачатку думалі мы, што здурэў.

— З роспачы?

— Ды не, з радасці!

АДАМ

— Кім быў Адам, панам ці мужыком?

— Панам, бо панаваў у раі.

— Не. Мужыком, бо ўсё рабіў сам.

— Таксама не.

— Дык кім жа быў?

— Нікім. Хадзіў голы. Якая ж розніца паміж голым мужыком і голым панам?!

Цяпер ты будзеш глядзець толькі адну праграму...

ВУЧОНЫ ВЯПРУК

Вяпрук, калі пасады не лічыць,
нічым не вызначаўся,
Але ў навуку нешта дужа
рваўся —
Ажно віхор!
І тэму выбраць актуальную сумеў:
„Як разнастаіць стол жывёл".
Але паколькі розумам быў кволы
І справа з дысертацыяй не йшла,
То ён спачатку папрасіў Казла:
— Кару ты з дрэўцаў спрытна
абгрызаеш,
І, кажаш, асалоду маеш...
Каб кожны мог табе паверыць,
Вазьмі і апішы мне на паперы
І сам працэс, і смак які...
Каб грызці захацелі нават
вепрукі...
Затым была прыблізна гэткая
гаворка
З Буланым-сілачом на панадворку:
Вяпрук прасіў, каб той без стомы
Занатаваў, што пра авёс вядома...
І Вол пярэчыць анікольечкі
не стаў —
Пра сена ён таксама напісаў.
Вяпрук нічога па-за ўвагай
не пакінуў:
Яму пісалі пра салому, буракі,
мякіну...
Да Вепрука з усіх бакоў няспынна
Сцякалася ўся гэта пісаніна.
Вяпрук з ёй справіўся выдатна —
Падшыў у „працу" акуратна...
І перадаў таму, хто да навукі
здатны,
Ці доўга-коратка — не ў тым
пытанне,
А доктарскае набыў у хуткім
часе званне.

Не помню дзе, але я чуў расказ
такі,
Як у навуку лезуць... вепрукі.

Уладзімір Правасуд

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Два ільвы ўцяклі з заапарку. Адзін вярнуўся праз два дні змучаны і галодны. Другога злавілі толькі праз тыдзень, але ён аказаўся сытым і здаровым.

— Як ты пражыў цэлы тыдзень? — спытаў яго таварыш па клетцы.

— Мне проста пашанцавала. Я трапіў у муніцыпалітэт, ва ўпраўленне па ахове помнікаў. Кожны дзень я з'ядаў па супрацоўніку, але, па-мойму, дагэтуль ніхто нічога не прыкмеціў.

*

Эрыксан прыйшоў дадому позна і парадкам падпіўшы. Каля дома ён выявіў, што згубіў ключ ад парадных дзвярэй. Ён кінуў каменьчык у акно спальні і, калі разбуджаная жонка выглянула ў акенца, крыкнуў, каб яна кінула яму ключ, што яна і зрабіла. Аднак прайшло паўгадзіны, а Эрыксана ўсё не было. Тады жонка зноў выглянула ў акно і спытала:

— Можа ты хочаш, каб разам з ключом я табе кінула і замочную шчыліну?

— Рабі ўсё, каб паспяхова скласці справаздачу пра выкананне плана.

Курёзы

ЖАНОЧАЕ ПРАВА

У раёне Тэраі індыйскага штата Утар Прадэш практыкуецца стары звычай разводу, згодна з якім рашэнне мае права прыняць толькі жанчына. Муж пры гэтым не адыгрывае ніякай ролі. Працэдура разводу простая. Калі жонка прымае рашэнне пакінуць мужа, яна павінна пасадзіць платанавае дрэва ў грамадскім месцы, абысці вакол яго тры разы і зрабіць на ім дзве насечкі зубамі. Пасля гэтага яна лічыцца свабоднай і можа выйсці замуж за другога чалавека.

ФАНТАЗЁР СА СРОДКАМІ

Па вуліцы рухаецца пахавальная працэсія... Сумнае шэсце, сумныя твары. Людзі развітваюцца з нябожчыкам.

— Каго хаваюць? — пытаецца нехта шэптам.

— Як каго? Нашага шаноўнага Джыма Гернхарта, — адказвае ўдзельнік працэсіі.

— Не можа быць! Я ж яго яшчэ раніцай сустрэў на вуліцы, — вылупіў вочы дапытлівы. — Жывога-здарова сустрэў...

— Ён і цяпер жывы-здаровенькі... Пазірае сабе на нас, дурняў, ды ўсміхаецца!

Праз некалькі хвілін усё высвятляецца, і дапытлівы, супакоіўшыся, далучаецца да працэсіі нуўжо без хвалявання крочыць разам з усімі.

І хвалявацца сапраўды няма падставы: Джым Гернхарт, амерыканскі фермер з Берлінгтона, якому неўзабаве споўніцца сто год, не першы раз наладжвае свае пахаванне: карціць яму самому ўбачыць, як людзі перажываюць яго смерць...

Чаго толькі не выдумае чалавек са сродкамі!

Чым большую вагу набывае кіраўнік, тым ахвотней насілі яго на руках.